

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
DIN CHIȘINĂU**

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 378.147:811.135.1'243'276.6:61(043.2)

BUSUIOC ALIONA

**FORMAREA LIMBAJULUI DE SPECIALITATE
ÎN LIMBA ROMÂNĂ LA MEDICINIȘTII STRĂINI**

Specialitatea 533.01– Pedagogie universitară

**Rezumatul
tezei de doctor în științe ale educației**

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost elaborată la Catedrei de științe ale educației și management, din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Conducător științific:

BARBĂNEAGRĂ Alexandra, dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Referenți oficiali:

ANDRIȚCHI Viorica, dr. hab., prof. univ., Institutul Național de Educație și Leadership

DERMENJI Svetlana, dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Componenta Consiliului Științific Specializat:

1. **PETROVSCHI, Nina**, dr. hab., conf. univ., *președinte*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

2. **PETRENCU Liuba**, dr., conf.univ., *secretar*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

3. **PATRAȘCU Dumitru**, dr. hab., prof. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

4. **COZARI Ana**, dr., conf.univ., Universitatea Tehnică din Moldova

5. **CEPRAGA Lucia**, dr., conf.univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

6. **VÎNTU Victoria**, dr., lect. univ., Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

Susținerea va avea loc la 26 iunie 2025, ora 10.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 533.01-24-77 din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (str. Ion Creangă, nr. 1, bl. 2, sala Senatului, Chișinău, MD-2069)

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, str. Ion Creangă, nr. 1 și pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md)

Rezumatul tezei a fost expediat la 26 mai 2025.

Secretar științific al Consiliului științific specializat:

PETRENCU Liuba, dr., conf. univ.

Conducător științific: **BARBĂNEAGRĂ Alexandra**, dr., conf. univ.

Autor: **BUSUIOC Aliona**

© Busuioc Aliona, 2025

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI	7
Capitolul 1. Repere teoretice ale procesului de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini	7
Capitolul 2. Aspecte metodologice ale formării limbajului de specialitate la medicii străini	14
Capitolul 3. Valorificarea experimentală a metodologiei de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini	23
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	30
BIBLIOGRAFIE	33
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	33
ADNOTARE (în limbile română, rusă, engleză)	33

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate este determinată de procesele care au loc actualmente în sistemul de învățământ superior din Republica Moldova privind internaționalizarea procesului de studiu, integrarea învățământului național în spațiul educațional european. În acest context, sarcina primordială a universităților este de a oferi formare profesională de calitate, dar și oportunități de a fi competitivi în raport cu standardele internaționale, iar sistemul de învățământ superior național să aibă o mai mare deschidere internațională.

Promovarea internaționalizării învățământului superior, a mobilității academice este o direcție strategică națională stabilită într-un șir de documente de politici educaționale: *Codul educației* (2014), *Foaia de parcurs privind internaționalizarea învățământului superior în RM pentru anii 2020 - 2025* (ord. MEC nr. 997 din 18.09.2020), *Strategia de dezvoltare „Educația 2030” și Programul de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”* (2023) [70], dar și în cadrul unor angajamente internaționale stabilite prin aderarea Republicii Moldova la Procesul de la Bologna și semnarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

În acest context, majoritatea universităților din țară, inclusiv Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova (USMF), fac eforturi susținute pentru a promova internaționalizarea procesului de învățământ și a atrage la studii cât mai mulți studenți străini.

Astfel, cercetarea dată răspunde documentelor strategice la nivel internațional, național, dar și instituțional *Planului strategic de dezvoltare a USMF „Nicolae Testemițanu” pentru anii 2021-2030* (aprobat Senatul USMF 27.05.2021) care își propune dezvoltarea domeniului de internaționalizare universitar prin fortificarea cooperării internaționale în domeniile activității didactice, cercetării științifice, mobilității academice, recrutării cetățenilor străini la studii și creării parteneriatelor cu universitățile și instituțiile de profil de peste hotare, inclusiv din diasporă.

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova este o instituție cu deschidere internațională, promovează o politică activă și permanentă de cooperare cu universități, centre științifice din străinătate, atrăgând la studii cetățeni străini din peste 40 de țări ale lumii India, România, SUA, Israel, Turcia, Cehia, Germania, Elveția, Bulgaria etc. Cooperarea internațională fiind una dintre prioritățile USMF „Nicolae Testemițanu”, contribuie la integrarea Universității în învățământul medical superior european, dar și mondial.

Realizarea oricărui tip de activitate profesională este strâns legată de utilizarea limbajului profesional. Limbajul medicului reprezintă o componentă esențială a profesiei sale, iar achiziționarea limbajului profesional joacă un rol semnificativ în pregătirea profesională a studenților din USMF, deoarece asigură succesul medicului-specialist în îndeplinirea atribuțiilor profesionale.

În procesul de educație medicală universitară (conform sistemului de competențe stabilite în programele de formare profesională) – medicinistul – este format pentru a lua/aplica decizii independente în ceea ce privește desfășurarea actului medical în sine (*competențe profesionale*), dar și de a relaționa și comunica eficient în context profesional (*competențe de comunicare profesională*). În notă, formarea competenței de comunicare profesională în limba română a mediciniștilor străini este extrem de importantă pentru ca aceștia să poată relaționa eficient cu pacienții, rudele pacientului, colegii, asistenții medicali etc. în cadrul stagiilor de practică, în clinicile universitare, centrele de sănătate publică etc.

Astfel, se remarcă necesitatea cercetării referitoare la formarea limbajului de specialitate a mediciniștilor străini în cadrul sistemului educațional universitar medical, de

relaționare profesională în baza principiilor etice și deontologice, dar și de comunicare interpersonală fiind un deziderat în formarea profesională armonioasă a viitorului medic.

Procesul de comunicare în limbaj specializat medical nu este doar un act de transmitere a unor informații, dar și o condiție pentru respectarea drepturilor pacientului [65]. *Ghidul privind aplicarea procedurii de comunicare și consiliere a pacienților* recomandă: „Pacientul trebuie să primească informația despre toate procedurile medicale, într-un limbaj cât mai accesibil nivelului lui de înțelegere” [63]. Obligația lucrătorilor medicali este de a asigura aplicarea acestor recomandări în practica cotidiană. Prin procesul de consiliere și comunicare cu pacientul se presupune respectarea drepturilor pacientului și anume: *dreptul de acces la servicii și informații fără discriminare, dreptul de a fi informat și de a consimți, dreptul la alegere, dreptul de a fi respectată confidențialitatea, dreptul de a manifesta nemulțumirea cu privire la calitatea serviciilor sau a asistenței primite* [28, p. 479].

Formarea limbajului de specialitate în limba română a mediciniștilor străini este o dimensiune extrem de importantă atât pentru dobândirea de competențe practice de comunicare profesională în limba română, cât și pentru eficientizarea procesului de formare a limbajului de specialitate în învățământul superior medical, identificarea activităților specializate în demersul didactic universitar. Cele menționate anterior demonstrează actualitatea și importanța subiectului în cadrul predării-învățării limbii române ca limbă străină la mediciniști.

Descrierea situației în domeniul de cercetare

Cunoașterea limbii române le asigură succesul în profesie mediciniștilor străini. Orice persoană care dorește să-și formeze sau să-și dezvolte competențele de comunicare în limba română ca limbă străină trebuie să dețină un șir de abilități: să poată recepționa și înțelege un mesaj audiat sau scris; să poată expune oral sau în scris un mesaj, să poată vorbi corect și coerent etc.

Analiza literaturii de specialitate ne-a permis să constatăm că în abordarea problematicei formării limbajului profesional în limba română ca limbă străină la mediciniști și-au adus aportul un șir de cercetători autohtoni și străini. Astfel, actuala cercetare se axează pe un set de repere epistemologice:

- *teorii ale limbii, limbajului și limbajelor de specialitate*: Ferdinand de Saussure [30]; R. Jakobson [77], J. Lacan [34]; P. Lerat [80]; N. Chomsky [24], E. Coșeriu [25], A. Леонтьев [52], И. А. Зимняя [73], A. Bidu-Vrâncianu [4], I. Coteanu [26], I. Oprea [42], K. Bühler [55] etc.;

- *terminologii și terminologii de specialitate*: P. Lerat [80], M.T. Cabre [20], I. Coteanu [26], A. Bălan – Mihailovici [2], I. Druță [29], L. Popescu [46], T.B. Benpeba [71,72] etc.;

- *teorii în domeniul terminologiei medicale*: V. Rusu [48], V. Melnic [39], A. Bidu-Vrâncianu [6], A. Bălan Mihailovici [2], L. Hometkovski [33], C. Athu [1], Iu. C. Frînculescu [31], E. Mincu [40], D. Butiurcă [18], M. Pitar [44] etc.;

- *teorii ale comunicării și comunicării medicale*: G. L. Kreps [59], W. F. Baile [53], R. Buckman [54], R. F. Brown [74], C. L. Bylund [75], A. N. Escalera [63], T. Callo [21], V. Pâslaru [43] etc.;

- *studii în domeniul limbajului medical*: O. Bălănescu [3], D. Butiurcă [18], L. Botnariuc [7], V. Melnic [39], D. Lupuleasa [41], E. Mincu [40], M. Pruteanu [47];

- *studii ample cu privire la conceptul de competență, competență de comunicare, competență profesională, competență de comunicare profesională*: I. Cerghit [22], Kurt, S. [78], X. Roegiers [62], S. Cristea [27], V. Guțu [32], Vl. Pâslaru [43], N. Silistraru [49], Al. Bărbăneagră [4,5] etc.

În Republica Moldova și România, problema formării limbajului de specialitate în limba română la mediciniștii străini nu a constituit obiectul unor investigații speciale, însă unele aspecte cu privire la problematica formării limbajului de specialitate/profesional, a limbajului individual a fost abordată într-un șir de studii ale cercetătorilor: V. Melnic (2003),

D. Usaci (2006), L. Botnariuc (2007), M. Pruteanu (2008), A. Bidu-Vrânceanu (2010), A. Niculescu (2011), A. Briceag (2015), D. Humoreanu (2017), D. Eșanu-Dumnazeu (2017), M.- R. Verdeș (2018), E. Mincu (2018), A. Luca (2019), S. Nastasiu (2019) etc.

Apreciind valoarea teoretică și praxiologică a studiilor în domeniu, constatăm, cu regret, că până la momentul actual nu a fost elaborată metodologia de formare a limbajului profesional în limba română ca limbă străină cu referire la domeniul medical. Cercetările au fost focalizate prioritar în albia competenței de comunicare în limba străină fără a ține cont de natura modului de formare a competenței de comunicare profesională într-o limbă străină (în cazul nostru a limbii române). Astfel, la momentul actual, în didactica predării limbii române ca limbă străină se constată un deficit al cercetărilor orientate pe formarea limbajului profesional în limba română la studenții mediciști străini.

Aserțiunile de mai sus ne-au condus la identificarea **problemei științifice a cercetării**: *Care sunt reperele teoretico-metodologice ale conceptului de limbaj de specialitate ce fundamentează dezvoltarea competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină la studenții mediciști, în vederea elaborării și aplicării unui model pedagogic eficient de formare a acestui tip de limbaj?*

Scopul lucrării rezidă în conceptualizarea teoretică și valorificarea metodologică a procesului de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciștii străini.

Obiectivele cercetării

1. Analiza reperelor teoretice ale procesului de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciștii străini prin delimitarea noțiunilor *limbă-limbaj-limbaj de specialitate*.

2. Determinarea esenței, a structurii și a conținutului conceptelor *limbaj de specialitate, competență de comunicare profesională în limba română ca limbă străină*.

3. Descrierea metodologiei optime de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciștii străini.

4. Stabilirea indicatorilor și a descriptorilor competenței de comunicare profesională în limbaj profesional.

5. Elaborarea, implementarea și validarea prin experiment a *Modelului pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciștii străini*.

Ipoteza de cercetare vizează presupunerea că formarea limbajului profesional în limba română ca limbă străină la mediciștii străini va avea un impact pozitiv asupra formării culturii comunicării profesionale în limba română ca limbă străină, dacă:

- va fi construit pe reperele teoretice și praxiologice ale procesului de formare a limbajului de specialitate, orientate spre formarea competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină, ca element indisolubil al formării profesionale a mediciștilor;

- vor fi stabilite criteriile, indicatorii și nivelurile competenței de comunicare profesională în limba română a studenților străini, viitori medici;

- va avea drept reper *Modelul pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciștii străini*, axat pe învățarea integrată/interdisciplinară a limbii române și a disciplinelor de specialitate (Medicină generală), edificat pe strategii didactice comunicative, active și interactive.

Metodologia de cercetare a inclus variate forme, metode, procedee, tehnici și instrumente de investigare. În desfășurarea și realizarea demersului investigativ au fost aplicate: *metode teoretice*: documentarea științifică, metoda istorică, observația științifică, analiza comparativă, generalizarea, sistematizarea; *metode empirice*: experimentul pedagogic, conversația, observarea, chestionarul, interviul, sondajul de opinie; *metode statistico-matematice* de prelucrare a datelor.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în identificarea aspectelor teoretice ale conceptului limbaj de specialitate; definirea competenței de comunicare

profesională în limba română ca limbă străină pentru comunicarea interpersonală în instituția medicală; descrierea nivelurilor de formare a competenței de comunicare profesională, a descriptorilor și a criteriilor de evaluare; valorificarea metodologiei de formare a competenței de comunicare profesională; elaborarea și validarea prin experiment a *Modelului pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini*; identificarea strategiilor eficiente de formare a limbajului de specialitate în limba română ca limbă străină.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin intermediul studiilor teoretice și experimentale la tematica cercetării. Consecințele investigaționale au fost diseminate prin intermediul publicațiilor științifice prezentate și aprobate în cadrul întrunirilor științifice naționale și internaționale și a activităților practice în cadrul cursului „Limba română și terminologie medicală” cu medicii străini de la Facultatea de Medicină Generală a USMF „Nicolae Testemițanu”.

Publicațiile la tema tezei: Rezultatele obținute sunt publicate în 19 lucrări științifice.

Volumul și structura tezei. Teza include: adnotare (în limbile română, engleză și rusă) introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (299 de surse), 16 anexe, 165 pagini text de bază, 47 tabele și 11 de figuri.

Cuvinte-cheie: limbaj de specialitate, medicii străini, termen medical, competență de comunicare profesională în limba străină, text de specialitate, pedagogie medicală.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată științific actualitatea temei de cercetare și importanța acesteia, este descrisă situația în domeniul de investigație prin relevarea celor mai semnificative cercetări și autori de referință, este prezentat scopul și obiectivele cercetării, conturată metodologia de cercetare, volumul și structura tezei.

În **Capitolul 1., Repere teoretice ale procesului de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini** este dezvoltat un sistem de idei privind evoluția conceptelor operaționale ale cercetării: *limbă – limbaj – limbaj de specialitate*, este expusă abordarea conceptuală, particularitățile și caracteristicile limbajului de specialitate la medicii străini.

Fundamentarea teoretică a conceptelor de limbă și limbaj a fost realizată de-a lungul timpului de diverși cercetători, care au conturat perspective complementare asupra acestora. Ferdinand de Saussure, considerat părintele lingvisticii moderne, a definit limba ca un sistem de semne sociale, opozabil vorbirii individuale, introducând conceptele de *langue* și *parole*. Wilhelm von Humboldt a susținut că limba reprezintă un mijloc de exprimare a gândirii și o formă proprie de interpretare a realității, iar în cercetarea românească, A. Bidu-Vrânceanu a evidențiat caracterul normativ și funcțional al limbii, ca sistem de semne subordonate unui ansamblu de reguli și utilizat în contexte comunicative diverse.

Dintr-o perspectivă psiholingvistică, limbajul este analizat ca proces activ și creativ. Noam Chomsky, prin teoria sa generativă, a introdus distincția esențială între *competența lingvistică* – cunoașterea intuitivă a regulilor unei limbi – și *performanță* – utilizarea efectivă a limbii în contexte concrete. S. L. Rubinstein sintetizează această perspectivă afirmând că „limbajul este limba în acțiune”, subliniind caracterul dinamic al comunicării umane.

Totodată, limbajul are forme multiple: verbal, nonverbal și paraverbal (A. Silvas), care contribuie împreună la realizarea actului de comunicare, în funcție de situația de interacțiune. Limbajul îndeplinește funcții esențiale: cognitivă, comunicativă, expresivă, apelativă și reglatoare – aspecte evidențiate de cercetători precum H. Wald, A. Martinet, M. Zamfira, K. Bühler sau Popescu-Neveanu. A. B. Mihailovici propune o clasificare funcțională a limbajelor specializate, introducând concepte precum *limbaj-sursă*, *limbaj receptor* și *limbaj de indexare*, relevante în comunicarea științifică și profesională.

Pe această bază teoretică s-a construit studiul *limbajului de specialitate*, iar limbajul medical reprezintă una dintre cele mai dezvoltate și bine definite ramuri ale acestuia.

Recunoașterea caracterului funcțional al stilurilor limbii a permis o delimitare clară a limbajului profesional folosit în medicină – un limbaj specializat, caracterizat prin precizie, claritate, terminologie strictă și structuri discursive specifice.

Lingviștii anglofoni precum R. Mackey, A. J. Mountford, T. Hutchinson, A. Waters, M. Anthony, T. Dudley-Evans, M. St. John și K. Gatehouse consideră că adevărata dezvoltare a limbajelor de specialitate, inclusiv a limbajului medical, s-a produs începând cu anii '60 ai secolului XX. Această perioadă a adus o revoluție în predarea și studierea limbajelor profesionale, ca răspuns la nevoile tot mai specializate ale comunicării în domeniile academice și practice. În acest context, *limbajul medical* a devenit un obiect de studiu de sine stătător, impunându-se prin specificul său terminologic, stilistic și funcțional, atât în formarea profesională a medicilor, cât și în procesul de predare a limbilor străine cu scopuri medicale (LSP – *Language for Specific Purposes*).

Prin urmare, limbajul medical este nu doar un mijloc de comunicare între profesioniști, ci și o componentă esențială a procesului educațional în formarea viitorilor medici, necesitând abordări didactice și lingvistice adaptate contextului internațional și multicultural în care are loc învățarea.

În ultimele decenii, perspectiva asupra limbajului specializat s-a modificat considerabil. Acesta nu mai este perceput ca un sistem abstract, autonom și lipsit de context, ci ca un instrument funcțional de comunicare, utilizat în contexte multiple, adaptat scopurilor și situațiilor din diferite domenii profesionale. În special în domeniul medical, unde precizia, claritatea și lipsa echivocului sunt esențiale, limbajul joacă un rol fundamental atât în comunicarea profesională dintre specialiști, cât și în interacțiunea cu pacienții sau în procesele educaționale.

S-a recunoscut faptul că nu doar limbajele de specialitate în ansamblul lor – precum cele din medicină, științele exacte, științele umaniste sau inginerie – ci și subdomeniile acestora (de exemplu, cardiologie, neurologie, farmacologie etc.) necesită forme de exprimare adaptate. Acestea diferă la nivelul funcțiilor comunicative, dar și din punct de vedere sintactic, morfologic, semantic, fonologic și discursiv. Limbajul medical, prin urmare, nu este un corpus rigid de termeni, ci un sistem viu, contextualizat, care reflectă complexitatea practicii clinice și a cunoașterii științifice.

În literatura de specialitate se constată o lipsă de unitate în privința denumirii acestui tip de comunicare. Termeni precum *limbaj specializat*, *limbaj profesional*, *limbaj de specialitate*, *limbi pentru scopuri specifice*, *comunicare profesională*, *limbi pentru scopuri ocupaționale* sau *terminologii profesionale* sunt utilizați pentru a desemna același fenomen. Această variație terminologică reflectă complexitatea și multidimensionalitatea fenomenului, dar și nevoia unei abordări unitare și coerente, în special în contexte educaționale internaționale, cum este cel al învățării limbajului medical de către studenți străini.

Limbajele de specialitate – și în mod particular limbajul medical – funcționează ca un cod profesional, utilizat de un grup bine definit de vorbitori în scopul realizării unei comunicări precise, lipsite de ambiguitate. Acest cod este modelat de exigențele activității medicale, unde acuratețea terminologică și concizia sunt esențiale pentru diagnostic, tratament și colaborare interdisciplinară.

Lingvista Maria Teresa Cabré propune o clasificare lexicală aplicabilă și în domeniul medical, distingând trei categorii de lexeme într-un text: lexeme aparținând limbajului general; lexeme dintr-o zonă de graniță, cu dublă apartenență (generală și specializată); lexeme strict specializate, specifice terminologiei medicale [38].

Această ierarhie lexicală este confirmată și de cercetările realizate de M. Pitar, A. Matrozi Marin, M.-I. Borchin și O. Borchin, care consideră că lexicul de specialitate – inclusiv cel medical – este alcătuit din termeni și structuri expresive dependente de activitatea profesională a unui grup concret de specialiști. Astfel, limbajul medical este format nu doar

din termeni științifici, ci și din expresii și formule fixe utilizate în practica clinică și comunicarea curentă.

Orice act de comunicare profesională implică trimiterea și recepționarea de mesaje într-un context specific, iar acest proces necesită utilizarea unui limbaj adaptat. Limbajul medical, în acest sens, este caracterizat printr-o serie de particularități: precizie, terminologie specifică, structuri rigide, frecvența pasivului, utilizarea abrevierilor, formule tipice ale anamnezei și discursului clinic etc. Comunicarea devine eficientă doar în măsura în care aceste trăsături sunt utilizate coerent, adecvat și corect de către toți participanții la interacțiune.

Limbajul medical este o formă de limbaj specializat, indispensabilă pentru buna funcționare a actului medical și pentru formarea profesională a viitorilor medici. El trebuie înțeles nu doar ca o terminologie, ci ca o practică discursivă complexă, ancorată în realitățile comunicării profesionale și în cerințele riguroase ale domeniului științific și clinic [16, p. 150].

Limbajele de specialitate reprezintă sisteme lingvistice adaptate unor domenii profesionale sau științifice, precum medicina, științele exacte, informatica, economia, ingineria etc. Acestea se disting prin utilizarea unei terminologii proprii și prin reguli particulare de organizare a enunțului, structurate în funcție de nevoile comunicative specifice ale fiecărui domeniu. În cazul *limbajului medical*, aceste trăsături sunt cu atât mai pronunțate, întrucât exactitatea, concizia și lipsa ambiguității sunt esențiale pentru siguranța actului medical și pentru buna colaborare între specialiști.

Printre trăsăturile definitorii ale limbajului de specialitate, și implicit ale celui medical, se numără: utilizarea unităților lexicale specializate, cu un înalt grad de precizie; o taxonomie riguroasă a termenilor, organizată pe criterii anatomice, fiziologice, patologice sau terapeutice; predominanța structurilor impersonale, a pasivului și a nominalizărilor; formularea enunțurilor într-un mod funcțional, clar, adaptat situației de comunicare profesională.

Limbajul medical nu este un simplu set de termeni tehnici, ci un instrument funcțional, creat pentru a satisface nevoile reale ale comunicării profesionale din domeniul sănătății. El este conceput pentru a exprima cu exactitate fapte medicale, procese fiziologice, patologii, intervenții sau decizii clinice. Astfel, îndeplinește o funcție cognitivă (de reprezentare a cunoștințelor), o funcție comunicativă (de transmitere a informațiilor între specialiști sau între medic și pacient) și o funcție operațională (de orientare a acțiunii medicale).

Limbajul specializat – inclusiv cel medical – este definit prin trei variabile esențiale: (a) *subiectul comunicării* – domeniul medical cu toate subramurile sale (cardiologie, chirurgie, neurologie etc.); (b) *utilizatorii* – profesioniștii din domeniu: medici, asistente, farmaciști, studenți la medicină; (c) *situațiile comunicative* – contexte precise precum anamneza, consultația, raportul medical, articolul științific sau instruirea academică.

În prezent, cercetătorii în domeniul limbajelor de specialitate acordă o atenție sporită *nivelului lexical*, deoarece diferențele dintre aceste limbaje sunt cel mai ușor sesizabile la acest nivel. Terminologia medicală variază în funcție de gradul de specializare, nivelul de abstractizare și publicul țintă (specialist sau nespecialist) [45]. De exemplu, în comunicarea medic–medic se utilizează termeni extrem de tehnici, în timp ce în relația medic–pacient apare o reformulare, o adaptare terminologică accesibilă.

Așa cum se menționează în studiile recente: „*Limbajele specializate sunt integrate într-un cadru funcțional care presupune utilizarea concretă (performanța lingvistică), mai degrabă decât teoriile abstracte (competența lingvistică)*” [67, p.3]. Această perspectivă ancorează limbajul medical în domeniul *lingvisticii aplicate*, unde se analizează nu doar structura sa internă, ci și modul în care este efectiv folosit în contexte profesionale reale. Astfel, limbajul medical devine nu doar un obiect de analiză teoretică, ci și un instrument de

formare profesională, un mijloc prin care viitorii specialiști se pregătesc să funcționeze eficient într-un domeniu cu cerințe riguroase.

Orice act comunicativ se desfășoară într-un context specific, iar limbajul medical nu face excepție. În educația lingvistică a viitorilor medici, alegerea temelor, situațiilor, sarcinilor de învățare și a unităților lexicale trebuie realizată cu rigurozitate, pentru a răspunde cerințelor reale ale practicii medicale. În acest sens, predarea și învățarea limbajului medical impune o abordare integrată, bazată pe contexte autentice, pe discursuri medicale veridice și pe funcționalitatea comunicării în actul medical propriu-zis.

Demersul investigativ al prezentei cercetări s-a concentrat asupra particularităților *limbajului de specialitate* din domeniul medical, cu accent deosebit pe dimensiunea terminologică a acestuia. Studiarea limbii române ca limbă străină, în contextul formării viitorilor specialiști în medicină, presupune o adaptare la nevoile reale ale procesului educațional și la obiectivele curriculare ale programelor de studii, care vizează dezvoltarea competențelor de comunicare specializată în context medical.

Comunicarea specializată în medicină se realizează prin intermediul unui limbaj medical terminologic, ancorat într-un sistem bine definit de termeni, expresii și structuri lingvistice caracteristice acestui domeniu. Această formă de comunicare are o funcție clară: transmiterea precisă, clară și lipsită de ambiguitate a informațiilor științifice și profesionale.

În viziunea cercetătoarei Cristina Athu, termenul *terminologie* comportă două accepțiuni fundamentale: (1) o disciplină de sine stătătoare, cu caracter interdisciplinar, care studiază structura, formarea și utilizarea termenilor; (2) un ansamblu de termeni specifici unui anumit domeniu profesional, utilizați pentru a facilita comunicarea și transferul de cunoștințe în cadrul acelui domeniu [1].

În cazul *terminologiei medicale*, această dublă accepțiune este deosebit de relevantă. Termenii medicali sunt purtători ai unui conținut științific specializat, dar totodată funcționează și ca elemente lexicale cu valoare comunicativă, în contexte diverse – de la limbajul clinic și academic până la interacțiunea cu pacienții. Specificul terminologiei medicale constă în faptul că termenul nu este un simplu cuvânt, ci un purtător de sens științific, cu un grad ridicat de precizie. Limita dintre valoarea sa lingvistică (cuvânt din vocabular) și cea științifică (instrument conceptual) este subtilă, dar esențială.

Un aspect important observat în literatură este că *termenii medicali* pătrund mai ușor în vocabularul general, comparativ cu termenii altor domenii științifice, ceea ce se explică prin prezența constantă a subiectelor medicale în spațiul public și prin interesul general față de sănătate [51].

Analiza limbajului medical ca limbaj de specialitate presupune explorarea acestuia pe trei niveluri fundamentale: *nivelul lexical*, unde este vizibilă organizarea terminologică: unități lexicale cu grad diferit de specializare, sinonimii controlate, relații ierarhice și de incluziune; *nivelul morfologic*, unde se observă frecvența unor forme specifice de derivare și compunere, mai ales prin afixe de origine greacă și latină; *nivelul sintactic*, unde predomină structurile impersonale, nominalizările și frazele concise, menite să transmită informații precise în contexte clinice sau academice [45].

Prin urmare, investigarea limbajului medical în dimensiunea sa terminologică este esențială pentru dezvoltarea unor strategii didactice eficiente în predarea limbii române ca limbă străină pentru studenții medicinii. Înțelegerea profundă a specificului terminologic facilitează nu doar formarea competenței lingvistice specializate, ci și integrarea viitorilor profesioniști în comunitatea medicală din Republica Moldova.

Textele redactate în limbajul medical, ca subspecie a limbajului de specialitate, se disting printr-un ansamblu de trăsături definitorii care servesc unui scop fundamental: transmiterea exactă, clară și lipsită de echivoc a informației într-un cadru profesional.

Printre caracteristicile esențiale ale discursului medical se numără: *precizia și exactitatea* – fiecare termen medical redă un sens unic, direct, bine delimitat conceptual;

obiectivitatea – discursul medical evită interpretările și comentariile subiective. Observațiile clinice, diagnosticele și tratamentele sunt formulate în mod neutru, bazat pe date observabile sau investigații; *neutralitatea emotivă* – comunicarea medicală elimină conotațiile afective, utilizând un stil sobru, informativ, astfel încât mesajul să nu fie alterat de interpretări emoționale; *lipsa de ambiguitate* – fiecare unitate terminologică desemnează un singur concept; *impersonalitatea* – textul medical nu acceptate reflecțiile personale; *coerența logică* – organizarea informației urmează o structură clară și funcțională; *utilizarea structurilor standardizate* – limbajul medical recurge frecvent la termeni stabiliți, formule clinice, protocoale, tabele, grafice, imagini radiologice sau anatomice, care completează informația verbală și facilitează transmiterea cunoștințelor medicale.

Datorită acestor caracteristici, textele medicale prezintă un grad înalt de dificultate, mai ales pentru cei care învață limba română ca limbă străină. Terminologia densă, frecvența mare a construcțiilor pasive și impersonalizate, precum și complexitatea structurală a frazei medicale pot constitui obstacole majore în procesul de înțelegere și asimilare.

Dificultățile de comprehensiune sunt agravate de natura abstractă a multor concepte medicale, de distanța față de limbajul comun și de lipsa de corespondență între termenii medicali românești și cei din limba maternă a studenților. De aceea, învățarea limbajului medical impune un parcurs didactic riguros, cu accent pe dezvoltarea competenței terminologice, pragmatice și discursive în contexte autentice de comunicare profesională.

Limbajul medical, ca formă specializată de comunicare profesională, cuprinde o varietate de *tipuri de discurs*, fiecare corespunzând unui anumit scop funcțional și unui cadru instituțional specific. Printre cele mai frecvente tipuri de discurs medical se regăsesc: *fișa medicală* (document clinic standardizat, ce sintetizează informații esențiale privind starea de sănătate a pacientului); *foaia de internare și externare* (formează parte integrantă a documentației medicale, cuprinzând date anamnestice, diagnostic, tratament și evoluția pacientului); *textul științific* (comunicare academică ce reflectă rezultatele cercetării medicale și este destinat comunității profesionale); *textul de popularizare* (adresat publicului larg, cu scopul de a informa corect și accesibil asupra unor teme medicale actuale) [12, pp. 135–141].

Aceste tipuri de discurs se desfășoară în cadrul unor *situații verbal-comunicative* specifice limbajului medical, precum: *comunicarea didactică* (întâlnită în procesele de învățare la cursuri, seminare, lucrări practice); *comunicarea practică de formare continuă* (specifică stagiilor clinice, proceselor de perfecționare, specializare profesională), *comunicarea profesională* (are loc în interacțiuni directe din mediul clinic: consultații, investigații etc.).

Acestea pot fi de mai multe tipuri funcționale: *acționale* – între emițător (medic) și receptor (pacient, coleg), în format scris sau oral; *interacționale* – dialoguri, interviuri medicale, consiliere, conversații informale sau conferințe; *tranzacționale* – cum ar fi jocurile de rol utilizate în instruirea viitorilor specialiști.

În acest cadru comunicativ, limbajul medical devine un *cod esențial*, prin intermediul căruia se transmit mesaje complexe, într-o formă precisă și standardizată. Cristina Athu menționează că terminologia are o dublă accepțiune: ca disciplină interdisciplinară și ca ansamblu de termeni ce servesc la transmiterea cunoștințelor într-un domeniu profesional specializat, precum medicina [1].

Termenii medicali, spre deosebire de cei din alte domenii, prezintă un statut aparte. Ei funcționează simultan ca elemente lexicale (cuvinte) și ca entități științifice (concepte), având o capacitate sporită de a pătrunde și în limbajul comun, dat fiind impactul social și cotidian al medicinei [51].

În analiza discursului medical trebuie să luăm în considerare și *variabilele contextului lingvistic*, care influențează interpretarea termenilor: (a) uneori, contextul indică *conținutul noțional* al termenilor prin asociere și combinare cu alți termeni medicali, gradul de complexitate variind în funcție de situație; (b) există termeni *cu libertate contextuală*, care

pot fi interpretați în mai multe moduri, necesitând precizări suplimentare; (c) în contrast, *termenii cu prescripții contextuale stricte* permit o singură interpretare, datorită caracterului lor tehnic și specializat (ex. *hipoglicemie, tumoră malignă, metastază*).

Astfel, putem afirma că *limbajul medical* este purtătorul unei terminologii proprii, alcătuit din termeni care codifică mesaje și simboluri (text clinic, adresare orală, prescripții, recomandări) în procesul de comunicare profesională. Acești termeni nu doar denumesc, ci structurează gândirea medicală și permit desfășurarea eficientă a activităților esențiale în sistemul sanitar: instruirea practică, consultul, tratamentul și îngrijirea pacienților.

Identificarea și utilizarea corectă a terminologiei medicale reprezintă, așadar, o condiție esențială pentru formarea competenței lingvistice profesionale, fiind vitală în activitatea zilnică a personalului medical și în relația acestuia cu pacientul și comunitatea [12, pp. 140–143].

Prezența cercetare s-a concentrat pe identificarea, analizarea și descrierea sintagmelor terminologice medicale, având ca obiect de studiu unitățile terminologice ale limbajului medical specializat utilizat de studenții mediciști străini. Obiectivul principal a fost investigarea funcționalității și a structurii lexicale a acestor termeni în cadrul procesului de învățare a limbii române ca limbă de comunicare profesională.

Din punct de vedere cronologic și etimologic, terminologia medicală actuală din limba română reflectă un sistem complex, constituit din cel puțin patru straturi lexicale distincte:

1. Termeni medicali de origine francofonă, frecvent formați pe baza rădăcinilor greco-latine, care constituie fundamentul istoric al vocabularului științific medical (ex. *gastrită, cardiologie, neoplasme*).

2. *Termeni interdisciplinari*, preluați din alte limbaje de specialitate (biologie, chimie, informatică medicală), care și-au extins semnificația în contextul activităților clinice și paraclinice (ex. *diagnostic molecular, protocol terapeutic*).

3. *Xenisme medicale*, adesea cu influență anglo-saxonă, care nu respectă întotdeauna adaptarea fonetică sau morfologică la limba română, dar circulă intens prin literatură de specialitate și în practica medicală curentă (ex. *screening, compliance, bypass*).

4. *Termeni cu sensuri conotative*, care au suferit extensii semantice prin contactul cu alte culturi și prin influența discursului medical occidental (ex. *burnout, resiliență, empatie clinică*).

Această *stratificare terminologică* este rezultatul direct al evoluției științei medicale și al globalizării cunoașterii în domeniul sănătății. Studiul terminologiei științifice nu poate fi disociat de dezvoltarea tehnico-științifică – fiecare progres în cercetare impune consolidarea sau actualizarea lexicului medical.

În limba română, sistemul de formare a termenilor medicali respectă logica internă a limbii, dar este influențat semnificativ de contactul cu alte limbi de circulație internațională. Astfel, procesul de creare și adaptare a lexicului medical implică următoarele procedee: *derivarea, compunerea, calcul lexical și semantic, împrumutul, abrevierea, sigla, terminologizarea, compunerea*.

Prin urmare, terminologia medicală reprezintă un sistem dinamic, interactiv, cu o funcționalitate clar definită în cadrul comunicării profesionale. Stăpânirea acestui sistem este esențială nu doar pentru dezvoltarea competenței lingvistice medicale, ci și pentru siguranța actului medical, unde ambiguitatea sau imprecizia terminologică poate avea consecințe directe asupra pacientului.

În lingvistica autohtonă, limbajul medical nu a fost supus, până în prezent, unei cercetări aprofundate din perspectiva formării limbajului specializat în limba română pentru studenți mediciști străini. Această direcție de cercetare este deosebit de importantă, având în vedere faptul că limbajul medical se constituie ca un cod profesional esențial în formarea competenței comunicative specializate a viitorilor medici.

Un element definitoriu al terminologiei medicale românești este influența lingvistică externă, în mod special din limba franceză și limba engleză, limbi de tradiție și de circulație internațională în domeniul științelor medicale. Astfel, o mare parte dintre termenii utilizați în practica medicală românească actuală provin din aceste două surse, păstrând frecvent forma originală sau adaptându-se parțial la normele fonetice și morfologice ale limbii române.

Influența engleză, în mod particular, s-a concretizat în apariția unor fenomene lingvistice specifice, precum: *eponimelor, patronimelor, împrumuturilor directe, calcurilor semantice și structurale*.

În cazul calc-urilor, se observă intenția traducătorului sau a specialistului lingvist de a menține inteligibilitatea semnificației și, în același timp, valoarea expresivă a termenului original. Acest demers se înscrie într-o tendință de echilibrare între rigoarea științifică și accesibilitatea comunicării specializate.

O altă caracteristică majoră a terminologiei medicale este originea greco-latină. Termenii medicali formați pe baza acestor rădăcini sunt, de regulă, analizabili morfologic și permit identificarea clară a prefixelor, sufixelor și a radicalilor, fapt esențial pentru înțelegerea și asimilarea corectă a lexicului medical.

Prin urmare, formarea termenilor medicali în limba română implică o cunoaștere temeinică a mecanismelor morfologice și etimologice care stau la baza lor, dar și o înțelegere a influențelor interculturale care au modelat acest limbaj de specialitate. În procesul de predare-învățare a limbii române pentru studenții medicinii străini, aceste aspecte trebuie abordate sistematic, pentru a facilita dezvoltarea competenței terminologice și pentru a preveni ambiguitățile sau erorile de interpretare în comunicarea medicală. De exemplu:

- *a-, an-* lipsă, absență de ex. anurie, anorexie, afebril;
- *acro-* extremitate, vârf ex. acromegalie, acrotism, acroscleroză;
- *aden-, adeno-* ganglion, glandă ex. adenocelulită, adenochistom, adenocit, adenomigdalectomie;
- *bradi-*, lent ex bradifagie, bradicrotic, bradiartrie, bradisistolă;
- *cit-, cito-, -cit* celulă ex. citologie, eritrocit, trombocit, leucocit;
- *cefal-, cefalo-, -cefal-, -cefalie* cap ex. cefalee, cefalorahidian, encefal, hidrocefal;
- *dors-* spată ex. dorsal, dorsalgie;
- *hem-, hemat-, hemo-* sânge ex. hemartroză, hemangiom, hemogramă, hematidroză etc. [37].

Astfel, în temeiul celor analizate, considerăm că limbajul medical reprezintă o varietate funcțională distinctă a limbii generale, adaptată specificului comunicării în domeniul sănătății. Această varietate se remarcă printr-un lexic specializat, compus din termeni medicali cu sensuri exacte, precum și prin structuri gramaticale și sintactice adecvate exprimării clare, concise și neechivoce a informațiilor din sfera medicală.

Spre deosebire de limbajul cotidian, limbajul medical urmărește transmiterea precisă a datelor clinice, a diagnosticului, a indicațiilor terapeutice și a rezultatelor investigațiilor, între profesioniștii din sistemul sanitar. Este un limbaj funcțional, formal și obiectiv, în care fiecare termen este utilizat pentru a denumi un concept științific clar, evitând orice ambiguitate sau conotație subiectivă.

Este important de subliniat că limbajul medical nu se reduce la un simplu inventar de termeni – nomenclatorul de boli, simptome, proceduri și medicamente –, ci presupune o competență activă, contextualizată, de utilizare a acestora în mod adecvat. Această competență implică nu doar recunoașterea și reproducerea termenilor, ci și capacitatea de a-i integra în enunțuri medicale corecte, în situații concrete de comunicare profesională – precum redactarea unei fișe medicale, a unei foi de observație, participarea la un raport clinic sau realizarea unei anamneze.

În acest sens, formarea unui limbaj medical funcțional, mai ales pentru studenții străini care învață limba română ca limbă de specialitate, implică atât înțelegerea terminologiei de bază, cât și dezvoltarea abilităților de interacțiune profesională în contexte

autentice: comunicare medic-pacient, colaborare interdisciplinară, scriere academică și clinică, participare la stagii clinice sau conferințe științifice.

Limbajul medical este ancorat ferm în domeniul lingvisticii aplicate, întrucât vizează utilizarea concretă a limbii în contexte profesionale reale, și nu doar competența teoretică. Performanța lingvistică în domeniul medical presupune înțelegerea exactă a mesajului, transmiterea clară a informației și interpretarea corectă a simptomelor și a datelor clinice, toate acestea fiind esențiale pentru actul medical propriu-zis.

Terminologia medicală, prin dinamica și specializarea ei continuă, constituie un instrument fundamental al progresului în științele medicale, reflectând evoluțiile din cercetare, tehnologie și practica clinică. Studiul și sistematizarea acesteia nu doar facilitează accesul la cunoștințele de specialitate, ci asigură și un schimb eficient de informații între specialiști, indiferent de limbă sau spațiu cultural. În acest cadru, analiza terminologiei medicale – inclusiv din perspectiva predării limbii române mediciniștilor străini – devine indispensabilă în formarea profesională a studenților mediciniști, asigurându-le baza necesară pentru o comunicare precisă și eficientă în sistemul medical din RM și internațional.

În **Capitolul 2., Aspecte metodologice ale formării limbajului de specialitate la mediciniștii străini** sunt fundamentate premisele conceptuale ale termenilor „competență”, „competență de comunicare”; „competență de comunicare profesională”. Se realizează o descriere multispectuală a conceptului de competență de comunicare profesională, fiind precizat conținutul și structura acestuia, sunt sintetizate contribuțiile teoretice, modurile și factorii esențiali, acțiunile proprii competenței de comunicare profesională. Se remarcă o conexiune de idei printre cercetătorii străini și cei autohtoni, care s-au ocupat de studierea competenței, dintre care fac parte: Al. Crișan, M. Cerkez, X. Roegiers, M. Minder, J. Henry, J.Cormier, И. Зимняя, Vl. Pâslaru, Vl. Guțu, O. Dandara, V. Goraș-Postică, P. Jonnaert, F. Voiculescu, O. Mândruț, I. Lupu etc.

În contextul mai multor viziuni pedagogice și lingvistice contemporane, noțiunea de competență poate fi definită în mod clar prin trei componente esențiale: cunoștințe, abilități și atitudini. În acest triptic funcțional, atitudinea joacă un rol decisiv în orientarea și motivarea procesului comunicativ, oferind coerență și finalitate, în timp ce cunoștințele și abilitățile contribuie direct la formarea și manifestarea unei competențe lingvistice funcționale, adaptate cerințelor profesionale.

În cazul învățării limbii române ca limbă străină pentru domeniul medical, dezvoltarea competenței de comunicare în limbajul medical presupune o serie de activități complexe, desfășurate în contexte de instruire specializată, în care studentul își formează și consolidează capacități de exprimare și înțelegere a mesajelor medicale orale și scrise.

Această competență de comunicare medicală este o capacitate globală, dobândită progresiv, care integrează: *cunoștințe terminologice* (lexicul de specialitate, noțiunile-cheie, structurile sintactice și formulele standardizate ale discursului medical); *abilități practice* (înțelegerea și redactarea documentelor clinice – fișa medicală, scrisoarea de externare, rețeta, anamneza – sau participarea activă la interacțiuni profesionale: consultație, prezentare de caz, raport medical etc.); *atitudini profesionale și comunicative* (precizie, obiectivitate, empatie în comunicarea cu pacientul, respectarea deontologiei și a normelor instituționale de interacțiune în spațiul medical).

Competența de comunicare în limba română, în domeniul medical, presupune o integrare a cunoștințelor lingvistice cu cele de specialitate, dar și o adaptare permanentă la contexte reale: activități didactice, stagii clinice, simulări de consultație, situații de urgență sau colaborări interdisciplinare.

În urma analizei surselor teoretice de referință, putem sintetiza că formarea competenței de comunicare în limbajul medical vizează: dezvoltarea progresivă a vocabularului medical activ; perfecționarea abilităților de exprimare orală și scrisă în contexte profesionale; capacitatea de interpretare și de producere a mesajelor medicale specializate, în

funcție de situațiile de comunicare; formarea unei conduite comunicative adecvate mediului medical, care implică și dimensiunea atitudinală (empatie, responsabilitate, claritate, confidențialitate).

Prin urmare, competența de comunicare medicală nu este o simplă extensie a învățării limbii române ca limbă străină, ci un demers complex, multidimensional, care presupune articularea lingvisticii aplicate cu formarea profesională medicală, în scopul asigurării unei comunicări eficiente, corecte și sigure în practica de zi cu zi a viitorilor specialiști din domeniul sănătății.

Potrivit Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi (ediția revizuită, 2018), *competența de comunicare lingvistică* este definită ca aptitudinea unei persoane de a acționa prin intermediul limbii, utilizând resursele lingvistice în mod adecvat pentru a participa activ la diverse situații de comunicare. Această competență este esențială în domeniul medical, unde precizia, claritatea și adecvarea mesajului reprezintă factori critici în interacțiunea dintre cadrele medicale și pacienți, dar și între specialiști.

În conformitate cu CECRL, competența de comunicare lingvistică este alcătuită din trei componente fundamentale: (a) *componenta lingvistică* – care cuprinde cunoștințele referitoare la vocabular, gramatică, fonologie și ortografie. În context medical, aceasta presupune stăpânirea terminologiei de specialitate, a structurilor sintactice specifice discursului clinic, precum și a convențiilor lexicale și semantice utilizate în redactarea documentelor medicale; (b) *componenta sociolingvistică* – referitoare la utilizarea limbajului în funcție de contextul social, relația dintre interlocutori și normele de politețe. În comunicarea medicală, această componentă este vitală în menținerea unei relații profesionist-pacient echilibrate, prin exprimarea empatiei, respectului și a unui comportament verbal adecvat statutului profesional; (c) *componenta pragmatică* – care se referă la utilizarea limbii în funcție de intenția comunicativă, la organizarea discursului, coerență, coeziune și adaptarea mesajului la scopul comunicării. În practica medicală, aceasta înseamnă redactarea eficientă a anamnezei, explicarea unui diagnostic, oferirea unor recomandări terapeutice clare sau participarea la dezbateri științifice.

Fiecare dintre aceste componente implică, în mod integrat, cunoștințe declarative (teoretice), deprinderi funcționale și aptitudini practice, formate și dezvoltate în timp, în contexte educaționale și profesionale diverse [76, p. 13].

Astfel, competența de comunicare lingvistică devine un pilon central în formarea profesională a viitorilor specialiști în medicină, reprezentând nu doar un instrument de exprimare, ci și un mijloc esențial pentru realizarea actului medical în siguranță, cu eficiență și responsabilitate.

Cadrul European al Calificărilor și Cadrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior înregistrează două categorii fundamentale de competențe: *competențe profesionale*: competențe cognitive; competențe funcțional-acționale; *competențe transversale*: competențe de rol; competențe de dezvoltare personală și profesională [64].

Competența de comunicare profesională este definită ca abilitatea de a utiliza eficient un limbaj specializat, specific domeniului de activitate, și presupune integrarea competențelor lingvistice generale cu cunoștințele de specialitate relevante. În cazul medicinei, aceasta înseamnă stăpânirea limbajului medical, inclusiv a terminologiei clinice, farmaceutice, anatomice, patologice sau chirurgicale, și capacitatea de a transmite informații clare, precise și documentate în contexte profesionale variate – de la comunicarea cu pacienții până la prezentarea cazurilor clinice și redactarea documentației medicale [19].

În contextul predării limbii române ca limbă străină pentru studenții mediciști, competența de comunicare într-o limbă străină presupune dobândirea capacității de exprimare și receptare a mesajelor medicale, prin utilizarea adecvată a terminologiei de specialitate, a structurilor sintactice specifice limbajului științific și a codurilor comunicative proprii practicii medicale. Această competență urmărește atingerea următoarelor obiective:

exprimarea coerentă și precisă a terminologiei medicale într-un context funcțional; utilizarea mijloacelor verbale și nonverbale (tonul, limbajul corpului, expresiile faciale) în interacțiunea medic-pacient sau între cadre medicale; adaptarea comunicării la diverse situații clinice, educaționale sau culturale, inclusiv în relația cu pacienți din medii diferite; respectarea convențiilor lingvistice și pragmatice proprii comunicării medicale: claritate, concizie, obiectivitate, lipsă de ambiguitate [36].

Competența de comunicare profesională în medicină presupune un ansamblu dinamic și integrat de: **cunoștințe**: cunoașterea și înțelegerea limbajului medical, explicarea și interpretarea termenilor, utilizarea corectă a vocabularului specific fiecărei specialități; **abilități**: aplicarea terminologiei în contexte reale (consultații, examene, intervenții chirurgicale), *transferul cunoștințelor* în situații noi, rezolvarea de probleme prin comunicare clară, exprimarea reflecției critice și a raționamentului clinic; **atitudini**: empatie, responsabilitate profesională, deschidere către dialog intercultural, rigoare și etică în exprimarea medicală [35].

Prin urmare, formarea *competenței de comunicare profesională în limbaj medical* reprezintă un obiectiv esențial în pregătirea specialiștilor din domeniul sănătății, asigurând nu doar calitatea actului medical, ci și siguranța pacientului și eficiența colaborării interdisciplinare.

Cunoștințele academice dintr-un domeniu științific, tehnic sau medical joacă un rol esențial în procesul de receptare, înțelegere și interpretare a discursului de specialitate într-o limbă străină. În domeniul medical, stăpânirea terminologiei de specialitate, alături de structurile sintactice și gramaticale specifice, este indispensabilă pentru comprehensiunea corectă a textelor de tip clinic, didactic sau științific [76, p. 11].

Analiza literaturii de specialitate din perspectiva formării limbajului de specialitate în limba română ca limbă străină în domeniul medical a condus la definirea *competenței de comunicare profesională în limba română* ca un ansamblu integrat de cunoștințe și abilități care permit viitorilor profesioniști din domeniul sănătății să interacționeze eficient, adecvat și cu acuratețe terminologică în contexte medicale specifice.

Competența dată este structurată în cinci componente esențiale: *componenta lingvistică* – presupune cunoașterea regulilor gramaticale, a terminologiei medicale, a ortografiei și fonologiei limbii române, precum și capacitatea de a folosi limba în activități de comunicare medicală; *componenta pragmatică* – vizează formarea abilităților funcționale, necesare pentru a transmite mesaje medicale într-un mod eficient, respectând structurile și normele comunicării profesionale; *componenta strategică* – se referă la capacitatea de a utiliza codul lingvistic al limbii române, împreună cu strategii verbale și paraverbale, pentru a gestiona comunicarea medicală în mod clar, empatic și informat, chiar și în situații neprevăzute sau tensionate; *componenta discursivă* – presupune organizarea coerentă a unui discurs medical oral sau scris, asigurarea coeziunii între idei și utilizarea formelor standardizate ale comunicării medicale; *componenta sociolingvistică* – implică cunoașterea normelor socio-culturale și profesionale ale comunicării în limba română, indispensabile în relaționarea cu pacienți și colegi într-un mod respectuos, empatic și profesional.

În temeiul celor expuse, considerăm că formatra competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină devine fundamentală pentru viitorii specialiști în domeniul sănătății, deoarece asigură nu doar transmiterea corectă a informației medicale, ci și siguranța actului medical și calitatea relației terapeutice.

Pornind de la exigențele formării medicale și de la necesitatea integrării eficiente a viitorilor specialiști străini în contextul profesional din sistemul de sănătate din RM definim finalitățile *competenței de comunicare profesională în limba română pentru studenții medicinisti străini* după cum urmează: (a) *cunoașterea de către studenți a sistemului lingvistic al române (nivel fonetic, lexical, gramatical)*, (b) *deținerea aptitudinilor și a deprinderilor*

practice de utilizare a limbii (limbaj comun) și a limbajului profesional, (c) conștientizarea interculturală contextului, (d) posedarea abilităților euristice, discursive, funcționale etc.

Considerăm necesar ca în rezultatul învățării limbii române la orele de curs, mediciniștii străini să poată: *stăpâni cunoștințe de bază în limbajul comun și în limbajul de specialitate în limba română; aplica corect și contextualizat cunoștințele medicale teoretice în interacțiunile profesionale orale și scrise; comunica eficient și precis în limbajul de specialitate, în cadrul activităților clinice și academice; utiliza deprinderile deprinderile lingvistice și profesionale, dobândite în cadrul orelor de curs, stagiilor de practică, în scopul realizării unui act medical sigur și profesionist; examina, interpreta și redacta documentele medicale relevante (fișa medicală a pacientului, carnetul personal al bolnavului, protocolul terapeutic etc.); comunica, informa, explica, lua decizii în cadrul situațiilor problemă sau de urgență adresându-se clar și empatic atât colegilor din echipa medicală, cât și pacienților, rudelor pacientului; propune și oferi soluții în cazurile de urgență medicală; propune soluții și să intervină prompt în cazurile de urgență, prin utilizarea eficientă a terminologiei medicale și a discursului profesional adecvat contextului clinic; dezvolta competențe de învățare pentru a putea continua studiile [32, p. 207–208].*

O dimensiune esențială în formarea limbajului profesional în limba română la studenții mediciniști străini este reprezentată de capacitatea acestora de a valorifica *textele de specialitate*, ca surse autentice de informație și modele de utilizare a limbajului medical. Aceste texte reflectă o realitate lingvistică specifică domeniului medical, oferind expunere la un limbaj autentic, standardizat și relevant pentru viitoarea profesie. Prin intermediul lor, studenții intră în contact cu structuri lingvistice, termeni de specialitate, formule standardizate de comunicare și registre funcționale ale limbii utilizate în context profesional.

Tipologia textelor de specialitate utilizate în formarea limbajului medical la mediciniștii străini necesită o abordare nuanțată, care să răspundă particularităților acestui public-țintă: statutul de vorbitori non-nativi, nevoia de integrare lingvistică și culturală, dar și cerințele academice și profesionale ale pregătirii medicale. Din această perspectivă, distingem următoarele categorii de texte relevante pentru comunicarea medicală, selectate în funcție de gradul de adaptabilitate lingvistică și culturală: *manuale și tratate medicale* adaptate la nivelul de limbă al studenților; *ghiduri practice* de diagnostic și protocoale clinice/de tratament, cu structură clară și limbaj funcțional; *materiale de învățare* interactivă și multimedia (platforme digitale, aplicații, simulări); *texte de specialitate centrate pe comunicarea medic-pacient*, utile pentru dezvoltarea competenței conversaționale; *articole științifice, studii clinice și studii de caz*, preferabil însoțite de rezumate și cuvinte-cheie traduse sau glosare explicative.

Din punct de vedere funcțional, textele de specialitate pot fi clasificate în funcție de intenționalitatea comunicativă, după cum urmează: *funcția informativă*, caracteristică articolelor, broșurilor, studiilor de caz și manualelor, în care accentul cade pe transmiterea obiectivă a informației; *funcția instructivă*, specifică manualelor, ghidurilor și protocoalelor, orientate spre acțiune și aplicabilitate clinică; *funcția persuasivă*, proprie materialelor promoționale, broșurilor și textelor de marketing medical, care urmăresc influențarea deciziei sau comportamentului receptorului [68].

Procesul de selectare a textelor de specialitate reprezintă o etapă critică în proiectarea didactică a activităților de formare a limbajului profesional. Alegerea acestor materiale trebuie să fie fundamentată pe o analiză atentă a nevoilor de învățare ale studenților mediciniști, ținând cont de nivelul de competență lingvistică, de eventualele bariere lingvistice și culturale, precum și de obiectivele curriculare ale programului de pregătire. Identificăm următoarele criterii de selectare a textelor de specialitate: claritatea și accesibilitatea limbajului utilizat; relevanța și actualitatea conținutului medical; nivelul de dificultate adecvat stadiului de formare; adaptabilitatea culturală a conținutului și a situațiilor prezentate; funcționalitatea comunicativă și suportul lingvistic integrat (glosare, explicații, traduceri); calitatea editorială și acuratețea informațiilor prezentate.

Astfel, considerăm că integrarea textelor de specialitate în activitatea didactică destinată formării limbajului medical în limba română ca limbă străină constituie un demers complex, dar esențial pentru pregătirea profesională și lingvistică a viitorilor medici străini. Aceste texte nu doar că facilitează dezvoltarea vocabularului de specialitate, ci contribuie și la formarea competenței discursive și pragmatice, necesare interacțiunii eficiente în contextul profesional medical.

Pentru a accede la înțelegerea și utilizarea adecvată a limbajului medical în limba română, studentul medicinist străin trebuie să dezvolte un set integrat de competențe lingvistice, cognitive și strategii de învățare care să îi permită o abordare funcțională a textelor de specialitate. Aceste texte nu sunt doar suporturi informative, ci instrumente esențiale în procesul de formare a comunicării profesionale și a gândirii medicale în limba română.

În acest sens, au fost identificate și grupate următoarele categorii de competențe esențiale: *competențe lingvistice*, care includ: *competența fonetică*, necesară recunoașterii și pronunțării corecte a termenilor medicali; *competența lexicală specializată*, orientată spre achiziția vocabularului de specialitate; *competența gramaticală specifică*, axată pe structuri frecvente în limbajul științific și medical (pasivul, gerunziul, construcțiile impersonale etc.); *competența de lectură specifică*, care presupune dezvoltarea abilităților necesare pentru: identificarea informației globale dintr-un text; extragerea ideilor principale și secundare; înțelegerea relațiilor logice și structurale dintre părțile textului (cauză–efect, comparație, clasificare etc.); inferarea sensului unor termeni necunoscuți din context; *competențele cognitive*, esențiale în formarea gândirii medicale și în integrarea informației, includ: raționamentul logic și gândirea critică; capacitatea de sinteză și generalizare; metacogniția și reflectarea asupra propriului proces de învățare; capacitatea de a face conexiuni interdisciplinare; utilizarea eficientă a resurselor informaționale și dezvoltarea de strategii pentru învățarea vocabularului specializat; colaborarea și comunicarea eficientă în contexte didactice sau clinice.

Activitățile didactice centrate pe textele de specialitate sunt proiectate astfel încât să faciliteze înțelegerea, analiza și aplicarea limbajului medical de către studenții străini, într-un mod progresiv și funcțional. Aceste activități se desfășoară, în general, pe trei etape principale ale procesului de învățare: *pre-lectura*, în care se activează cunoștințele anterioare, se introduc termeni-cheie și se formulează ipoteze de lectură; *lectura propriu-zisă*, axată pe înțelegerea conținutului, pe identificarea informației relevante și pe aplicarea strategiilor de citire activă; *post-lectura*, în care se realizează activități de consolidare, interpretare, discuții, redactare de rezumate sau sinteze, integrarea noilor termeni în contexte noi etc.

Prin aceste activități, studenții nu doar că își dezvoltă competențele lingvistice și cognitive necesare în domeniul medical, ci dobândesc și capacitatea de a utiliza în mod eficient limbajul profesional în situații autentice de comunicare academică și clinică.

Un element central al capitolului este reprezentat de *Modelul pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini*, elaborat cu scopul de a răspunde nevoilor concrete ale studenților mediciniști străini în procesul de dezvoltare a competenței de comunicare profesională. Modelul (vezi Figura 1.) a fost construit având la bază o serie de fundamente teoretice și praxeologice care reflectă complexitatea învățării limbii române în contexte medicale autentice.

Construcția Modelului pedagogic a avut la bază mai mulți piloni conceptuali și metodologici esențiali: rolul determinant al comunicării în context profesional, în special în mediul medical, unde precizia, claritatea și empatia sunt esențiale; principiile învățării bazate pe competențe, cu accent pe competența de comunicare profesională într-o limbă străină; direcțiile de dezvoltare ale glotodidacticii universitare aplicate în predarea limbilor străine în scopuri specifice; teoriile didacticii formării limbajului de specialitate și praxeologia didactică a limbii române ca limbă străină; orientările practice și experiențiale din formarea comunicării în context profesional; nevoile reale de comunicare ale studenților străini în contexte clinice,

academice și interculturale; integrarea dimensiunii culturale și interculturale în procesul educațional.

Experiența acumulată în cadrul activității didactice de predare a limbii române ca limbă străină studenților Facultății de Medicină Generală a Universității de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din RM, coroborată cu analiza literaturii de specialitate din domeniile glotodidacticii, didacticii limbajului de specialitate și comunicării profesionale, ne-a permis să conturăm un set de *idei fundamentale* ce stau la baza procesului de formare a limbajului medical la studenții străini: *integrarea lingvistică și profesional-medicală; abordarea comunicativ-funcțională; autenticitatea materialelor și sarcinilor de învățare; dezvoltarea vocabularului medical specific; integrarea dimensiunii culturale și profesionale; exersarea abilităților de receptare orală și auditivă; dezvoltarea exprimării orale și scrise; valorificarea tehnologiilor informaționale și de comunicare; evaluarea formativă și sumativă relevantă; flexibilitatea și adaptabilitatea curriculară.*

Această abordare integrată, funcțională și centrată pe realitatea profesională contribuie în mod esențial la dezvoltarea unei competențe de comunicare medicală autentice și la pregătirea eficientă a studenților străini pentru practica profesională în contextul medical românesc.

Scopul principal al acestui model constă în descrierea sistematică a arhitecturii procesului de formare a limbajului medical în limba română, cu accent pe integrarea coerentă a componentelor teoretice și practice ale predării: obiective, conținuturi, principii metodologice, strategii didactice, procese de învățare, resurse educaționale și criterii de evaluare.

Modelul propus oferă un cadru pedagogic funcțional, capabil să orienteze procesul de instruire către formarea unei culturi a comunicării profesionale, absolut necesară viitorilor medici în relația cu pacienții, colegii, personalul auxiliar și în interacțiunile instituționale.

În acest context, formarea limbajului de specialitate trebuie realizată prin dezvoltarea competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină, structurată pe următoarele componente-cheie: *competența lingvistică* (fonetică și fonologică (pronunția terminologiei medicale); lexicală și semantică (asimilarea vocabularului specializat); gramaticală (structuri morfo-sintactice frecvente în discursul medical); *competența pragmatică* (adaptarea mesajului la situația de comunicare; exprimarea intențiilor comunicative într-un mod adecvat; gestionarea eficientă a interacțiunilor în contexte profesionale; *competența strategică* (utilizarea strategiilor de compensare în fața lacunelor lingvistice; aplicarea strategiilor de reparație și de negociere a sensului în conversații; dezvoltarea autonomiei lingvistice în învățarea continuă a limbajului medical; *competența discursivă* (construcția discursului coerent și adecvat scopului; înțelegerea și utilizarea tipurilor de discurs medical (nativ clinic, descriptiv, explicativ, argumentativ); articularea coerentă a mesajelor orale și scrise în contexte clinice și academice; și *competența sociolingvistică și socioculturală* (înțelegerea și utilizarea formelor de adresare, normelor de politețe și convențiilor socio-profesionale din spațiul medical românesc; adaptarea comunicării în funcție de interlocutor (pacient, coleg, superior ierarhic); integrarea elementelor culturale și interculturale în interacțiunile profesionale, inclusiv decodarea limbajului non-verbal și para-verbal).

Prin integrarea acestor componente într-un cadru pedagogic coerent, Modelul propus are potențialul de a deveni un instrument operațional eficient în procesul de formare a competențelor lingvistice și profesionale ale mediciniștilor străini. Astfel, comunicarea medicală în limba română nu mai este doar un obiect de învățare, ci o competență transversală, esențială pentru integrarea academică, profesională și socială a studenților internaționali în sistemul medical din RM.

În procesul de formare a competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină, este esențială raportarea la principiile stabilite de Cadrul european comun de

referință pentru limbi (CECRL). Acesta definește comunicarea lingvistică în funcție de patru activități fundamentale: *receptarea* (audierea și lectura) și *producerea* (vorbirea și scrierea), grupate în două dimensiuni: orală și scrisă. La acestea se adaugă *interacțiunea* – componentă care implică simultan receptarea și exprimarea, dar care, potrivit CECRL, nu este doar suma celor două, ci presupune competențe specifice de gestionare a unui schimb comunicativ în timp real [76, p. 32].

Competența de interacțiune este o dimensiune esențială în formarea limbajului medical, înțelesă ca aptitudinea studentului de a participa activ și eficient în dialoguri și interacțiuni specifice mediului medical. Această competență presupune dezvoltarea unor abilități conversaționale specifice, precum: formularea de întrebări și răspunsuri adecvate contextului medical; capacitatea de persuasiune și influențare, în special în cadrul comunicării medic–pacient; gestionarea empatică și clară a situațiilor de comunicare stresantă sau cu grad ridicat de urgență.

Un alt element-cheie este *medierea lingvistică*, care combină receptarea, producerea și interacțiunea, fiind necesară în situații în care studentul facilitează înțelegerea între părți cu niveluri lingvistice și culturale diferite – un fenomen frecvent în spitale multiculturale.

Pornind de la analiza Cadrului Național al Calificărilor și a literaturii de specialitate, au fost identificate o serie de principii relevante ale Standardului de Calificare Medicină (domeniul de formare profesională Medicină), care susțin dezvoltarea competenței de comunicare profesională în limba română la studenții străini. Printre acestea menționăm: aplicarea valorilor și normelor etice profesionale; asumarea unei atitudini responsabile față de sarcinile medicale; luarea deciziilor bazată pe evaluare și autoevaluare critică; utilizarea cunoștințelor lingvistice și a competențelor de cercetare în limba română; participarea activă în echipe multidisciplinare; centrarea pe pacient ca reper al comunicării; accentul pe claritate, empatie și acuratețe terminologică în toate formele de comunicare profesională.

În vederea dezvoltării acestor competențe, un rol deosebit îl are structurarea conținuturilor educaționale medicale într-o manieră aplicativă, funcțională și accesibilă. În acest sens, adoptarea modelului „Cum să...” în redactarea materialelor didactice s-a dovedit a fi extrem de eficientă, în special pentru studenții străini. Această abordare aduce o serie de beneficii pedagogice concrete: claritate și orientare practică; aplicabilitate imediată a cunoștințelor în contexte reale; învățare centrată pe competențe funcționale; motivație și angajament crescut în procesul de învățare; facilitarea autoevaluării și a feedback-ului constructiv.

Întrebările de tip „Cum să...” ghidează învățarea de la teorie la practică. De exemplu, în loc să se învețe pasiv o listă de termeni medicali, studenții vor învăța cum să utilizeze corect acești termeni în contexte clinice concrete, precum anamneza, examinarea fizică sau explicarea unui diagnostic. Astfel, se realizează o legătură directă între conținutul lingvistic și practica medicală viitoare.

În acest cadru, conținuturile de învățare sunt dezvoltate pe mai multe niveluri funcționale și tematice: minimumul lexical specializat (terminologia medicală esențială), prevăzut în FLSMS; actele de vorbire relevante comunicării profesionale în contexte reale (ex. a explica, a recomanda, a întreba, a informa, a avertiza etc.); situații comunicaționale autentice, preluate din practica medicală reală; conținuturi lingvistice funcționale, adaptate nivelului de competență și progresului cognitiv al studentului străin.

Prin urmare, dezvoltarea limbajului medical nu se limitează la acumularea de vocabular, ci presupune formarea unei competențe de comunicare profesionistă, integrată, contextualizată și orientată spre acțiune, în deplin acord cu cerințele unei profesii cu impact major asupra vieții umane.

Competența de comunicare profesională (medicală) în limba română ca limbă străină reprezintă o construcție complexă și integrativă de cunoștințe, capacități, atitudini și valori, care permit studentului străin să funcționeze eficient în contexte medicale reale. Această

competență nu este statică și nu se reduce la simpla acumulare de vocabular de specialitate, ci presupune o dezvoltare continuă, în raport cu cerințele reale ale practicii medicale și cu experiențele de învățare trăite de student.

În procesul de formare, competența de comunicare medicală evoluează printr-o serie de etape flexibile și interdependente, care se pot relua ciclic, în funcție de nivelul de competență al studentului și de complexitatea conținuturilor abordate. În acest sens, modelul didactic ERRE – Evocare, Realizarea sensului, Reflecție, Extindere – oferă un cadru pedagogic eficient pentru structurarea secvențelor de învățare în predarea limbii române ca limbă de specialitate.

Pentru a optimiza procesul de învățare, am construit o abordare didactică centrată pe strategii active și interactive, orientate spre acțiune și aplicabilitate practică. Această alegere urmărește consolidarea competențelor lingvistice generale și specifice în mod simultan și coerent. Ne-am ghidat după principiile CECRL, care valorizează dezvoltarea competenței de comunicare în toate cele patru dimensiuni fundamentale – receptare orală și scrisă, exprimare orală și scrisă, interacțiune și mediere – corelate cu situații autentice din domeniul profesional.

Pentru atingerea acestui deziderat, am integrat o serie de strategii didactice moderne, centrate pe student, cu rol în stimularea învățării active: învățarea bazată pe proiecte, învățarea prin problematizare, studiul de caz, simularea și jocul de rol, utilizarea organizatorilor grafici.

În procesul de formare a competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină, strategiile de mediere joacă un rol esențial. Acestea presupun activități didactice precum: explicarea conceptelor noi, legarea informațiilor de cunoștințele anterioare, simplificarea sau dezvoltarea unui text de specialitate, utilizarea graficelor și a instrumentelor digitale pentru facilitarea înțelegerii. Prin mediere, studenții medici învață să colaboreze eficient, să gestioneze situații delicate sau conflictuale, să interpreteze și să adapteze informații medicale complexe în mod accesibil.

Astfel, considerăm oportun ca formarea limbajului de specialitate în limba română la medicii străini să se axeze pe un mix de strategii didactice grupate în: *strategii de receptare și producere a mesajului/textului oral, scris; strategii funcționale pentru formarea limbajului de specialitate; strategii de colaborare, interacțiune și strategii de mediere.*

În vederea creșterii relevanței și atractivității procesului didactic, considerăm esențială introducerea elementelor de noutate și a tehnologiilor moderne în activitățile de formare. Astfel, utilizarea de: *texte multimodale și produse digitale* (prezentări, infografice, aplicații interactive); *materiale autentice din practica medicală* (formulare clinice, rapoarte, ghiduri); *atelier tematice* (dezbateri pe teme de specialitate, workshopuri interculturale); *activități de mediere lingvistică și culturală* (adaptarea și explicarea informațiilor medicale într-un registru accesibil pacienților), contribuie la dezvoltarea unei competențe multilaterale, atât în plan lingvistic, cât și în plan socioprofesional.

Competența de comunicare profesională astfel formată reflectă integrarea coerentă a cunoștințelor, abilităților și atitudinilor necesare unui viitor medic, în contact direct cu pacienții, colegii și instituțiile medicale. Adaptarea conținuturilor la specificul limbajului medical, împreună cu învățarea în contexte reale sau simulate, permite studentului: să structureze discursul medical în mod logic și eficient, să elaboreze texte științifice sau administrative relevante, să interacționeze cu pacientul într-un registru adecvat, să participe activ la comunicarea intra- și interprofesională.

Totodată, formarea competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină la studenții medici presupune dezvoltarea unui set de valori esențiale care susțin atât performanța lingvistică, cât și integrarea în mediul profesional: responsabilitate lingvistică și acuratețe; profesionalism și autodezvoltare; colaborare și comunicare eficientă; respect și înțelegere interculturală. Integrarea acestor valori transformă predarea limbajului medical într-un demers educațional holistic, formând viitori medici capabili să comunice eficient și responsabil în contexte profesionale multilingve și multiculturale.

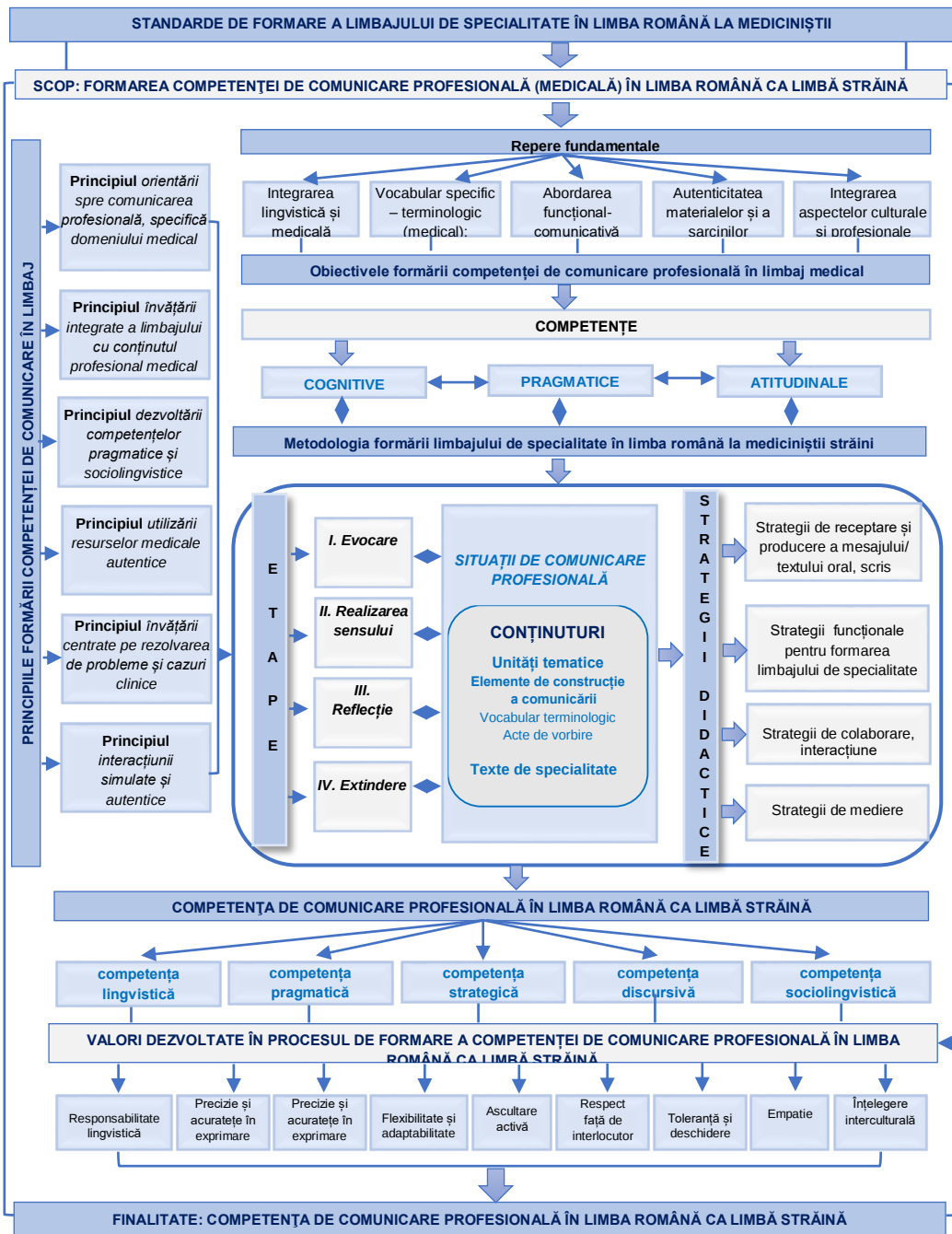

Fig. 1. Modelul pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini

Capitolul 3., Valorificarea experimentală a metodologiei de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini prezintă partea experimentală a cercetării, care s-a axat pe explorarea cadrului teoretic, experiențial și experimental privind formarea limbajului de specialitate în limba română la studenții medici străini. Pentru atingerea acestui scop, a fost elaborat un demers operațional ce a permis generarea unui catalog de variabile relevante și a unor instrumente specifice de investigație, precum chestionare și testări.

Cercetarea experimentală s-a fundamentat pe rezultatele studiului teoretic și a fost organizată în mai multe etape succesive: *experimentul prealabil/preconstativ, experimentul de constatare, experimentul de formare și experimentul de control.*

Baza experimentală. Experimentul s-a desfășurat în cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Catedra Limba Română și Terminologie Medicală. În total, au fost implicați 82 de subiecți: 10 cadre didactice de la USMF și 72 de studenți ai Facultății de Medicină Generală, grupați în două grupuri: grupul experimental (35 studenți) și grupul de control (37 studenți), studenți ai anului I și II, grupe anglofone.

Aplicarea metodei cantitative și calitative a permis identificarea situației actuale la momentul aplicării chestionarelor, axate pe: identificarea nevoilor de învățare a limbii române ca limbă străină (LS) la medicii străini; necesitatea formării competenței în limbajul de specialitate în limba română; caracteristicile procesului de învățare și activitățile de formare a competenței de comunicare profesională în limba română.

Observarea a fost realizată parțial și periodic, printr-o cercetare selectivă, iar sondajul statistic aplicat a permis colectarea informațiilor relevante privind cele două grupe (experimentală și de control). Astfel, au fost determinate date importante despre nevoile de comunicare și învățare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini.

Datele colectate prin chestionare au fost analizate detaliat în acest capitol și structurate în tabele de distribuție a rezultatelor. De asemenea, a fost utilizată și o anchetă statistică pentru a investiga percepțiile cadrelor didactice referitoare la problema de cercetare.

Următoarea etapă a constat în analiza statistică aprofundată, urmată de vizualizarea grafică a datelor. Această reprezentare vizuală facilitează claritatea, compararea informațiilor și comunicarea eficientă a rezultatelor, ceea ce contribuie la transmiterea cu precizie a informațiilor colectate și analizate.

Etapă preexperimentală. Experimentul pedagogic a debutat cu o investigație prealabilă desfășurată în perioada ianuarie – martie 2018, având drept scop fundamentarea și pregătirea cadrului experimental propriu-zis. Această etapă preexperimentală a inclus două grupuri distincte: grupul experimental, compus din 35 de studenți ai Facultății de Medicină Generală, și grupul de control, format din 37 de studenți de la aceeași facultate. Ambele grupuri au fost alcătuite din studenți străini, mai precis tineri arabi, care studiază limba română ca limbă străină în cadrul anilor I și II de studiu, în regim de predare în limba engleză.

Obiectivele etapei preexperimentale au fost orientate către cercetarea preliminară care să susțină și să justifice procesul experimental ulterior, concentrându-se în principal pe: evidențierea problemei de cercetare în contextul învățării limbajului de specialitate în limba română la studenții medici străini; selecția și caracterizarea grupurilor implicate în experiment (grupul experimental și grupul de control), conform unor criterii riguroase; analiza situației inițiale a competențelor lingvistice în limba română la studenții celor două loturi.

Selecția grupurilor s-a realizat în baza unor criterii specifice, având în vedere necesitatea omogenității acestora pentru a asigura validitatea și relevanța rezultatelor. Primul și cel mai important criteriu a fost ca toți studenții să provină din grupe omogene de studenți arabi, care studiază limba română ca limbă străină în cadrul anilor I și II. În plus, aceștia trebuiau să fie înscriși exclusiv la Facultatea de Medicină Generală și să urmeze cursurile în limba engleză, astfel încât să se asigure un cadru uniform și comparabil pentru evaluarea rezultatelor [56, pp. 63-65].

Chestionarea studenților mediciști s-a concentrat pe analiza nivelului inițial de competență de comunicare lingvistică în limba română, atât în grupul experimental, cât și în cel de control. Acest demers a fost esențial pentru diagnosticarea stadiului real de pregătire a studenților, înainte de aplicarea oricăror metode și tehnici de formare a limbajului de specialitate.

Rezultatele obținute în această etapă au indicat un nivel relativ scăzut al competenței de comunicare lingvistică în limba română, pentru ambele grupuri implicate în studiu (vezi Tabelul 2.). Mai mult de jumătate dintre studenți au obținut calificative nesatisfăcător sau satisfăcător: 26 din 37 pentru grupul de control și 23 din 35 pentru grupul experimental. Aceste rezultate confirmă necesitatea implementării unui proces metodologic adecvat de formare a limbajului de specialitate în limba română, adaptat nevoilor reale ale studenților.

Pentru o diagnosticare riguroasă a nivelului de competență lingvistică la etapa preexperimentală, a fost elaborat un tabel al matricii cantitative exprimate în procente (%), care sintetizează distribuția rezultatelor obținute în cadrul experimentului. Acest tabel a fost completat cu o reprezentare grafică, ce facilitează o vizualizare clară și imediată a performanțelor studenților în cele două grupuri, evidențiind diferențele și similaritățile dintre acestea.

Astfel, etapa preexperimentală a constituit un punct de pornire solid, oferind o imagine clară asupra situației inițiale a competențelor lingvistice și evidențiind nevoia stringentă de intervenție didactică specializată în vederea dezvoltării limbajului de specialitate la studenții mediciști străini.

Tabelul 2. Testare inițială. Nivelul competenței de comunicare lingvistică în limba română la MS

Eșantion/Nivel Calificativ	Nesatisfăcător	Satisfăcător	Bine	Foarte bine
Experimental	19,99%	45,67%	22,82%	11,41%
De control	27%	43,21%	29,7%	0%

Rezultatele chestionarului de identificare a nevoilor de comunicare în limba română la mediciniștii străini (Fig. 2.) au arătat că toți studenții din ambele grupuri studiază limba română de aproximativ un an. Răspunsurile oferite la întrebările adresate și diferențele dintre grupul experimental și grupul de control sunt nesemnificative din punct de vedere statistic. Din analiza histogramei se observă că ambele grupuri au avut răspunsuri aproape identice, cu variații minime, care nu afectează semnificativ rezultatele.

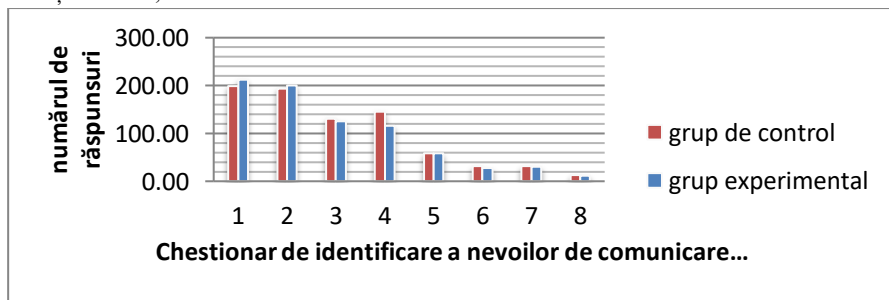

Fig. 2. Chestionarul de identificare a nevoilor de comunicare în limba română la mediciniștii străini

Astfel, în rezultatul desfășurării etapei pre experimentale, s-au realizat următoarele activități: a fost stabilit grupul experimental și cel de control; identificate scopurile și

obiectivele etapei experimentale; precizate metodele și instrumentele de cercetare; elaborat inventarul ce conține ansamblul de dificultăți pe care le întâmpină MS cu privire la formarea limbajului de specialitate; chestionați studenții străini, din grupurile experimentale și de control, privind nivelul inițial al competenței de comunicare în limba română, având drept scop prezentarea situației inițiale a grupurilor experimentale; elaborate, evaluate, dezvoltate instrumente și strategii de cercetare, grație aplicării chestionarului de identificare a nevoilor de comunicare în limba română a MS, chestionar de identificare a nevoilor de învățare a LS în limba română a MS; chestionar de evaluare a competenței de comunicare profesională în limba română a MS. Datorită datelor colectate și furnizate de etapa preexperimentală, a fost deteminat și eficientizat parcursul următoarelor etape experimentale.

Etapa de constatare. *Experimentul de constatare* a avut loc în perioada aprilie - august 2018 și a fost obiectivat de: *analiza situației actuale* privind procesul de formare a limbajului de specialitate în limba română a studenților de la programul de studiu *Medicină Generală; analiza suporturilor curriculare* (curricula, manualelor, caietelor de exerciții, planurilor tematice, elaborărilor metodice etc.) *ce asigură procesul de formare* a competenței de comunicare profesională în limba română la MS; *studierea viziunii cadrelor didactice* cu privire la metodologia procesului de formare a limbajului profesional în limba română la MS, prin aplicarea metodelor precum interviul, convorbirea, sondajul de opinie, chestionarul; *identificarea nevoilor și a priorităților de FLS* în limba română la MS, a motivației pentru învățarea limbii române, a nivelului de posedare a limbii române, și a gradului de utilizare a limbajului de specialitate în domeniul profesional; stabilirea nivelului competenței de comunicare în limba română la medicii străini, conform CECRL (nivelul A2); elaborarea descriptorilor/criteriilor de evaluare a nivelului de formare/dezvoltare a competenței de comunicare profesională în limba română la MS, realizate în baza rezultatelor obținute din chestionarele aplicate, analiza rezultatelor înregistrate de MS în formarea LS la etapa de constatare [56, pp.63-65].

În vederea analizei suporturilor curriculare de studiere a LM într-o limbă străină de medicii străini au fost evaluate programele de formare profesională de la instituțiile de profil din *Republica Moldova, România, Rusia, Polonia*. Analiza suporturilor date a fost realizată în vederea valorificării reperelor teoretice în contextul dezvoltării CCP la medicii străini. Astfel, analiza programelor de studii a arătat că toate programele de formare profesională includ obligatoriu drept precondiție de acces la studii a studenților străini/internaționali parcurgerea unui an de pregătire/instruire lingvistică, în situația că procesul de studiu se realizează în limba țintă. Scopul

Pornind de la analiza programelor disciplinelor „Limba română și terminologie medicală”, „Bazele comunicării medicale”, „Limba română ca limbă străină”, „Limba rusă ca limbă străină” și „Poloneza în medicină” de la institutele de profil din România, Rusia, Polonia și Moldova, s-au stabilit următoarele concuzii pe baza rezultatelor obținute: programele de instruire sunt elaborate pentru diferite cicluri de formare, iar numărul orelor alocat variază considerabil de la o instituție la alta, reflectând specificul și cerințele locale; scopul principal al programelor de studii este asigurarea dobândirii cunoștințelor necesare specialității alese de studenți. Acestea includ, în mod esențial, formarea competențelor de comunicare profesională specifice domeniului medical; comunicarea în context medical presupune cunoașterea terminologiei medicale și a termenilor din disciplinele de bază,

capacitatea de a înțelege și asculta cursurile, de a dialoga și formula întrebări pe baza temelor profesionale, precum și de a completa corect fișele pacienților; studenții sunt instruiți pentru participarea activă la lecțiile practice din cadrul clinicilor, unde trebuie să realizeze anamneza, să completeze istoricul bolnavului și să aplice cunoștințele lingvistice și medicale în situații reale ; formarea profesională a studenților străini are drept obiectiv însușirea stilului științific, prin intermediul textelor de specialitate și a terminologiei medicale etc.

Analiza programului de formare și a curriculei disciplinei „Limba română și terminologie medicală” din cadrul USMF, în raport cu tema cercetării, evidențiază necesitatea unor ajustări și modificări care să răspundă schimbărilor sociale actuale. În mod special, se subliniază necesitatea introducerii în programa universitară a unor cursuri dedicate, personalizate în funcție de programul de studii (medicină generală, stomatologie, farmacologie etc.), care să vizeze dezvoltarea competențelor de comunicare profesională în limbaj medical pentru studenții străini. Aceste cursuri ar trebui să prioritizeze formarea abilităților practice de comunicare. În esență, ele trebuie să creeze un mediu de învățare activ și interactiv, care să ofere studenților oportunitatea de a exersa și dezvolta abilități de comunicare în contexte medicale reale, beneficiind de feedback constant pentru îmbunătățirea performanțelor lor. Accentul în procesul de învățare nu trebuie să fie pus doar pe ceea ce spun studenții, ci mai ales pe modul în care comunică („cum spun”) și pe capacitatea lor de a asculta activ („cum ascultă”).

În acest context, considerăm oportună elaborarea unui caiet de abilități practice destinat mediciniștilor străini, care să susțină un învățământ cu caracter aplicativ; actualizarea sau crearea manualelor și suporturilor de curs; precum și dezvoltarea și implementarea unor programe educaționale de specialitate adecvate nevoilor specifice ale studenților străini.

Analiza manualului „*Limba română și terminologie medicală*”, elaborat la USMF, ne permite să constatăm că acesta prezintă o structură generală, însă nu include o gramatică aplicată care să stimuleze gândirea critică și creativitatea studenților. Această lacună justifică necesitatea dezvoltării unui nou model de curs specializat, intitulat „Comunicare profesională în limbaj medical”, orientat către: un proces de predare-învățare-evaluare flexibil, adaptat nevoilor individuale ale studenților mediciniști străini; dezvoltarea abilităților de comunicare profesională, atât orală, cât și scrisă, prin sarcini formative și practice; formarea unor absolvenți competitivi, prin implementarea unui curriculum bazat pe competențe profesionale; integrarea materialelor de limba română ca limbă străină relevante pentru comunicarea medicală într-o structură modulară, care acordă o atenție sporită aspectelor lexicale și gramaticale, esențiale pentru dezvoltarea competențelor de comunicare profesională în limba română ca limbă străină.

Cât privește oferirea feedback-ului din partea cadrelor didactice implicate în experimentul pedagogic, s-a constatat că majoritatea acestora au semnalat o serie de probleme în formarea limbajului de specialitate la mediciniștii străini de la Facultatea de Medicină Generală. Studenții străini prezintă un nivel lingvistic inițial eterogen, provenind din medii lingvistice foarte diferite, cu nivele de cunoaștere a limbii române variind de la începător absolut până la nivel intermediar. Mulți studenți nu posedă un nivel suficient de limba română comunicativă, necesar pentru asimilarea eficientă a terminologiei medicale complexe și a structurilor lingvistice specifice domeniului. Terminologia medicală este vastă, adesea

abstractă, și se bazează pe rădăcini latine și grecești, ceea ce constituie o provocare semnificativă pentru studenții care nu sunt familiarizați cu aceste limbi.

Diferențele fonetice, gramaticale și lexicale dintre limba română și limba maternă a studenților conduc adesea la erori persistente și dificultăți în asimilarea corectă a limbii române în limbajul medical. Se atestă frecvent greșeli de interferență, adică transferul negativ al cunoștințelor din limba maternă în limba română.

În baza acestor constatări, propunem următoarele sugestii și recomandări: (1) reevaluarea curriculumului disciplinei „Limba română și terminologie medicală” din perspectiva cerințelor actuale și dezvoltarea unui curriculum axat pe formarea limbajului profesional în limba română ca limbă străină la medicii străini; (2) elaborarea unui manual universitar destinat studenților medici străini, concentrat pe formarea limbajului de specialitate în limba română. Manualul ar trebui să țină cont de nivelul lingvistic inițial eterogen al studenților, să introducă gradual terminologia medicală, să ofere exerciții practice de comunicare în contexte medicale reale și să includă aspecte culturale relevante; (3) integrarea timpurie a limbajului medical, prin introducerea graduală a terminologiei medicale încă din primul an de studii, corelată cu noțiunile de limbă română generală; (4) adaptarea și diversificarea materialelor didactice existente, crearea și utilizarea unor materiale variate (audio, video, interactive), care să răspundă diferitelor stiluri de învățare ale studenților și să mențină motivația acestora; (5) acordarea unei importanțe majore dezvoltării abilităților practice de comunicare în proiectarea cursurilor, prin utilizarea strategiilor active și interactive, cum ar fi jocurile de rol și simulările de dialoguri medicale (medic-pacient, medic-medic, medic-membru al familiei), precum și prezentările de caz și discuțiile în echipă, toate având în centru integrarea limbajului de specialitate; (5) implementarea unei abordări diferențiate în predare, care să țină cont de nivelurile lingvistice variate ale studenților, oferind activități și sarcini adaptate nevoilor specifice ale fiecărui grup.

Datele rezultate din chestionarul de identificare a nevoilor de învățare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini (MS) au evidențiat următoarele aspecte: (a) pentru MS, înțelegerea limbii române de specialitate este percepută ca fiind foarte puțin importantă de 29% (grup experimental) și 23% (grup control), puțin importantă de 18%/14%, iar moderat importantă de 20%/30%; (b) înțelegerea terminologiei medicale în limba română în timpul cursurilor este considerată foarte dificilă de 37% (grup experimental) și 21% (grup control), iar dificilă de 23%/18%; (c) cele mai dificile aspecte ale limbii române de specialitate sunt: vocabularul medical specific (80%/72%), structurile gramaticale complexe folosite în context medical (73%/75%), pronunția termenilor medicali (48%/45%) și înțelegerea abrevierilor și acronimelor medicale (68%/70%); (d) situațiile dificile în procesul de studiere a limbajului de specialitate sunt: prezentarea informațiilor orale sau în scris (75%/73%), interacțiunea cu pacienții (80%/79%) și comunicarea cu colegii români (77%/72%); (e) activitățile considerate utile pentru însușirea limbajului de specialitate sunt: exerciții de vocabular medical (50%/55%), exerciții de gramatică aplicată contextului medical (53%/45%), activități de vorbire (discuții, simulări de cazuri medicale - 68%/70%) și activități de citire (texte medicale adaptate, articole - 64%/65%); (f) modalitățile preferate de învățare a limbii române de specialitate includ: studierea în grupuri mici, cu activități interactive (52%/55%), utilizarea platformelor online și a aplicațiilor (49%/50%), învățarea bazată pe probleme (40%/49%) și simulările sau jocurile de rol (45%/43%).

Experimentul a evidențiat mai multe aspecte critice în educația lingvistică a studenților medici străini. În primul rând, s-a confirmat o eterogenitate a nivelului lingvistic al studenților, provenind din medii lingvistice diverse, ceea ce complică adaptarea materialelor

didactice pentru a satisface nevoile individuale. În al doilea rând, asimilarea terminologiei medicale complexe reprezintă o provocare majoră, în special din cauza familiarizării insuficiente cu rădăcinile latine și grecești ale termenilor etc. În concluzie, experimentul subliniază necesitatea îmbunătățirii curriculumului și a manualului utilizat, prin ajustări care să se concentreze mai eficient pe dezvoltarea abilităților practice de comunicare și pe răspunsul adaptat nevoilor specifice ale studenților medicinisti străini.

Etapa de formare. În etapa următoare a cercetării, după stabilirea și analiza situației inițiale prin studiul constatativ, s-a trecut la validarea experimentală a modelului propus pentru formarea limbajului de specialitate în cadrul orelor de limba română ca limbă străină. Această etapă a avut ca scop testarea eficacității modelului teoretic în practică și ajustarea acestuia pe baza rezultatelor obținute.

Pentru realizarea etapei de formare a limbajului de specialitate, ca fundament a fost utilizat curriculumul disciplinar elaborat „Comunicare profesională în limbaj medical”, care a vizat dezvoltarea competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină. În cadrul acestui curriculum au fost stabilite competențele ce urmează a fi formate, contextele tematice, actele de vorbire, elementele de construcție a comunicării, minimum lexical și alte componente esențiale.

Aceste aspecte ne-au permis să stabilim strategiile didactice, precum și să proiectăm activități specifice pentru formarea limbajului de specialitate în limba română la medicinisti străini. În procesul de predare, profesorul trebuie să ia în considerare condițiile desfășurării studiului, particularitățile publicului țintă, nivelul cunoștințelor lingvistice și gradul de pregătire profesională al studenților [61, pp. 453-458].

Pentru organizarea unui proces eficient de învățare a limbajului de specialitate, a fost stabilită *tipologia strategiilor didactice funcționale pentru formarea limbajului de specialitate în scopuri medicale*, structurată în: *strategii comunicative, strategii bazate pe conținut autentic, strategii colaborative, studiul de caz medical, strategii vizuale și kinestezice, strategii lingvistice, strategii pentru exprimare scrisă și strategii digitale și multimedia*.

Această clasificare integrează metode și tehnici variate, adaptate specificului învățării limbajului medical de către studenții străini, organizate tematic și funcțional pentru a răspunde nevoilor comunicative, cognitive și profesionale ale acestora.

Limbajul medical reprezintă un instrument fundamental în activitatea profesională a specialiștilor din domeniul sănătății, motiv pentru care formarea și consolidarea acestuia ocupă un loc central în procesul educațional. În mod particular, strategiile de mediere lingvistică contribuie esențial la dezvoltarea capacității de a explica, adapta și contextualiza concepte și informații medicale complexe, în funcție de interlocutor și de contextul profesional. Aceste strategii facilitează învățarea limbajului medical prin utilizarea unor resurse vizuale și digitale – precum grafice, scheme, diagrame – dar și prin integrarea unor instrumente digitale interactive, care sprijină înțelegerea și exprimarea clară a conținutului științific.

Strategiile de mediere relevante în formarea limbajului medical includ: explicarea unui concept medical nou, raportat la nivelul de înțelegere al interlocutorului; activarea cunoștințelor anterioare pentru a crea conexiuni între noțiunile deja asimilate și cele noi; simplificarea și adaptarea textelor medicale, prin reducerea densității lexicale sau a complexității gramaticale; reformularea și parafrizarea informațiilor, pentru a le face mai accesibile, coerente și aplicabile în contexte reale de comunicare; utilizarea unui limbaj clar, accesibil și adaptativ, în funcție de caracteristicile interlocutorului și de situația profesională.

Din perspectiva noastră, strategiile de mediere pot fi grupate în trei categorii funcționale, cu relevanță directă pentru formarea limbajului medical: strategii de mediere a unui text; strategii de mediere a sensului; strategii de mediere a comunicării.

Aceste trei tipuri de strategii sunt susținute de strategii transversale (metastrategii), care asigură coerența, adaptabilitatea și eficiența procesului de mediere în orice situație comunicativă.

Relevăm necesitatea și utilizării diverselor mijloace didactice pentru dezvoltarea competenței de comunicare socio-profesională în limba română ca limbă străină. Aceste mijloace includ unități tematice, lexic specializat, acte de vorbire, fenomene lingvistice și texte autentice în limbaj profesional. Spectrul tematic al cursului a fost adaptat cerințelor societății moderne și este reglementat de norme și practici specifice domeniului medical.

Etapa de control. Etapa de finalizare a cercetării a constituit-o experimentul de control, care a avut loc în perioada aprilie 2019 – ianuarie 2020, în cadrul catedrei Limba română și terminologie medicală la USMF „Nicolae Testemițanu” din Chișinău, Facultatea de Medicină II. În experimentul de control au fost implicați 72 de studenți, an. II, program de studii Medicină Generală, care au participat și în etapa experimentului de constatare.

În cadrul experimentului de control, au fost stabilite următoarele obiective:

- verificarea eficacității *Modelului pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini*;
- stabilirea nivelului de formare a competenței de comunicare profesională în limba română la medicii străini în grupurile experimentale și de control;
- identificarea progreselor înregistrate de medicii străini în FLS în limba română;
- evaluarea și interpretarea rezultatelor obținute. În cadrul experimentului de control, au fost utilizate următoarele metode de cercetare: chestionarul de identificare a nivelului de formare a CCPLRLS la medicii străini, testul de evaluare finală de identificare a nivelului de formare a competenței de comunicare lingvistică în limba română la medicii străini; observația științifică, convorbiri.

Rezultatele instrumentelor de cercetare, realizate în baza chestionarelor, testelor și a grilei cu indicatorii de evaluare, au fost incluse într-un inventar ce conține un ansamblu ansamblu de probleme stabilite pe care le întâmpină medicii străini în formarea limbajului profesional. A fost elaborat și administrat testul de evaluare a nivelului de competență de comunicare profesională în limba română ca limbă străină, chestionarul de identificare a nevoilor de învățare a LSMS, care a fost aplicat și în etapa de constatare, pentru a evalua nivelul de formare a LS a MS și succesul academic al MS.

Pentru a stabili nivelul competenței de comunicare profesională la medicii străini prin compararea rezultatelor înregistrate de cele două grupuri încadrate în experiment (Tab. 3): grupul experimental și grupul de control, în baza testului de evaluare finală, am obținut o distribuție a nivelului competenței de comunicare lingvistică în limba română la MS, B2-C1.

Tabelul 3. Testare finală. Nivelul competenței de comunicare profesională în limba română la MS

Grup	Nesatisfăcător	Satisfăcător	Bine	Foarte bine
Grup experimental	0%	11,41%	51,4%	37,13%
Grup de control	13,5%	43,21%	43,2%	0%

Analiza datelor experimentale ne permite să apreciem eficiența *Modelului pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la MS* și să stabilim performanțele înregistrate de medicii străini în formarea competenței de comunicare profesională în limba română.

Itemii propuși la testul de evaluare a nivelului competenței de comunicare lingvistică în limba română la MS (Tab. 4.) au fost clasificați după criteriul gradului de obiectivitate pentru a verifica competențele de comunicare orală și scrisă, care au inclus: deprinderea de înțelegere a unui text audiat, capacitatea de înțelegere a unui text scris, abilitatea de a aplica în

comunicarea profesională cunoștințe de gramatică și lexic specializat, competența de producere creativă a unui text de specialitate, abilitatea de interacțiune verbală orală (monolog, interacțiune verbală).

Tabloul 4. Analiza comparativă a nivelului de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini în baza itemilor testelor

Variabile / Itemii	Grup experimental	Grup de control	Grup experimental	Grup de control
	Experimentul de constatare		Experimentul de control	
<i>Înțelegere după auz</i>	11,54%	10,72%	15,85%	11,72%
<i>Înțelegerea unui text scris</i>	12,62%	12,10%	15,54%	12,16%
<i>Gramatică și vocabular</i>	12,37%	11,94%	15,57%	11,54%
<i>Producere creativă de text</i>	10,71%	10,78%	13,51%	11,02%
<i>Examinare orală</i>	10,08%	10,16%	13,4%	10,35%
<i>Evoluția nivelului CCP</i>	57,32%	55,7%	73,87%	56,79%

Interpretarea rezultatelor obținute în baza chestionarelor aplicative, identificarea rezultatelor înregistrate de către MS în formarea LS la etapa de constatare ne-a permis *elaborarea criteriilor de evaluare a nivelului de formare a CCP în limba română la medicii străini.*

Pentru necesitățile investigației au fost elaborați descriptorii competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină în cadrul formării limbajului de specialitate.

Demararea experimentului de formare a presupus corelarea competenței de comunicare socio-profesională în limba română ca limbă străină și a descriptorilor CCP în LRLS în formarea limbajului de specialitate.

Analiza și interpretarea datelor obținute în urma realizării experimentului pedagogic a demonstrat eficiența formării limbajului de specialitate la medicii străini; obținerea rezultatelor la etapa de control a fost posibilă grație *Modelului pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini.*

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Ca rezultat al cercetării aprofundate a procesului de formare a limbajului de specialitate în limba română la medicii străini, desfășurată în concordanță cu scopul și obiectivele formulate, au fost conturate următoarele concluzii generale:

1. Abordarea conceptuală a noțiunilor *limbă – limbaj – limbaj de specialitate* a relevat faptul că limbajul profesional nu se rezumă la un simplu ansamblu de termeni, ci implică o competență funcțională și contextuală, adaptată situațiilor specifice din sfera medicală. Limbajul de specialitate medical, prin complexitatea și rigurozitatea sa terminologică, presupune o formare graduală și susținută, în corelație cu nevoile comunicative autentice ale viitorilor profesioniști.

2. *Competența de comunicare profesională în limba română ca limbă străină* a fost definită și descrisă ca un construct educațional multidimensional, care integrează competențe lingvistice, cognitive, pragmatice și socio-culturale. Structura acestei competențe a fost detaliată prin stabilirea nivelurilor de formare, a descriptorilor și a criteriilor de evaluare, contribuind la clarificarea conceptuală și operațională a domeniului.

3. *Textul de specialitate medical* a fost valorizat ca instrument esențial în procesul de formare a limbajului profesional, constituind atât sursă de informare, cât și un suport didactic pentru dezvoltarea competențelor receptiv-productive. Activitățile didactice centrate pe analiza, interpretarea și utilizarea funcțională a textului medical au demonstrat eficiență

sporită în formarea unei comunicări coerente, fluente și adecvate din punct de vedere profesional și cultural.

4. Modelul pedagogic elaborat și validat experimental constituie una dintre contribuțiile majore ale cercetării. Acesta propune o abordare integrată a formării limbajului de specialitate, fundamentată pe principii pedagogice moderne (interdisciplinaritate, funcționalitate, comunicativitate, interactivitate) și susținută de strategii didactice variate (active, participative, centrate pe student).

5. Modelul a fost testat și validat în context universitar real (Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”). Eficacitatea modelului a fost confirmată printr-o cercetare experimentală riguroasă, care a inclus etape de pre-testare, experimentul de constatare, formare și control. Metodologia a implicat strategii didactice moderne, precum utilizarea resurselor digitale, a textelor multimodale, organizarea de ateliere de discuții și a activităților de mediere interculturală. Pe baza modelului, a fost elaborat un Curriculum disciplinar *Comunicare profesională în limbaj medical*, aliniat la prevederile *Cadrului european comun de referință pentru limbi*.

6. Rezultatele obținute în cadrul experimentului pedagogic confirmă ipoteza cercetării, evidențiind o evoluție semnificativă a nivelului de competență lingvistică și profesională a grupului experimental, comparativ cu grupul de control. Aceste rezultate susțin valoarea formativă a demersului metodologic propus, precum și aplicabilitatea acestuia în contextul educației medicale internaționalizate.

7. Semnificația teoretică și valoarea aplicativă ale cercetării constau în definirea clară a cadrului epistemologic al formării limbajului de specialitate, în dezvoltarea unui sistem coerent de formare și evaluare a competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină, precum și în propunerea unui model pedagogic validat și transferabil. Contribuțiile cercetării sunt relevante atât pentru dezvoltarea didacticii limbii române ca limbă străină, cât și pentru optimizarea instruirii lingvistico-profesionale a viitorilor medici în contexte multilingve și multiculturale.

8. Analiza comparativă a rezultatelor obținute de grupul experimental (care a beneficiat de instruire conform modelului propus) și grupul de control a relevat o dinamică pozitivă semnificativă în rândul grupului experimental. Studenții au înregistrat progrese notabile la toate componentele evaluate: exprimare orală și scrisă în limbajul de specialitate, înțelegerea textelor medicale și competența de comunicare socio-profesională, atingând niveluri de competență superioare (B2-C1). Aceste rezultate validează funcționalitatea și eficiența modelului pedagogic elaborat.

În sinteză, cercetarea demonstrează că o abordare structurată, centrată pe nevoile practice ale studenților mediciști și fundamentată pe un model pedagogic solid, poate îmbunătăți decisiv formarea competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină.

RECOMANDĂRI:

Având în vedere relevanța teoretică și aplicativă a studiului, formulăm următoarele recomandări, structurate pe categorii de responsabilitate:

Pentru factorii de decizie instituționali și naționali:

- Susținerea diversității lingvistice și dezvoltarea competențelor plurilingve în cadrul sistemului de învățământ superior medical, ca factor esențial de internaționalizare și calitate.
- Adaptarea continuă a programelor de formare lingvistică profesională la standardele educaționale internaționale, cu accent pe individualizarea parcursului de învățare pentru studenții străini.

Pentru managerii din învățământul superior medical:

- Reevaluarea sistemică a programelor de studii, curriculumului pentru studenții mediciniști străini din perspectiva integrării competențelor de comunicare profesională. Curriculumul trebuie să fie orientat spre finalități practice, incluzând unități tematice, lexic specializat și sarcini de lucru relevante pentru viitoarea profesie.

- Implementarea unui proces continuu de monitorizare și îmbunătățire a curricula de studiu dedicate limbajului de specialitate, prin implicarea activă a studenților în procesul de feedback și optimizare.

Pentru cadrele didactice:

- Modernizarea resurselor didactice pentru învățarea limbii române ca limbă străină prin elaborarea de cursuri/note de curs, manuale și materiale didactice moderne, bazate pe modelul pedagogic validat, care să fie adaptate nevoilor specifice ale studenților mediciniști de la diverse specializări medicale.

- Implementarea evaluării inițiale a studenților mediciniști străini, înainte de începerea cursurilor de specialitate (conform CECRL), pentru a personaliza curricula și a asigura o progresie adecvată în învățarea limbii române ca limbă străină.

- Aplicarea constantă în învățarea limbii române ca limbă străină a strategiilor de comunicare activă și interactivă (studii de caz, simulări pacient-medic, ateliere de lucru etc.), pentru a dezvolta fluența și încrederea în contexte profesionale reale.

BIBLIOGRAFIE

1. ATHU, C. Delimitarea terminologiilor de specialitate. In: *EUROMENTOR*, București: vol. 1, nr. 2, 2016. ISSN 2067-7839.
2. BĂLAN, A, M. *Despre viața cuvintelor și problemele terminologiei actuale*. București: Oscar Print, 2003. 160 p. ISBN 973-668-010-X
3. BĂLĂNESCU, Olga. *Limbaje de specialitate*. București: Ed. Universității din București, 2000. ISBN 973-575-465-7.
4. BARBĂNEAGRĂ, A. *Abordarea integrată a limbii și a culturii în didactica limbilor străine*. În *Teaching, Multiculturalism and Quality of Life*. ACROSS, www.across-journal.com, Vol. 8 (2) 2024, ISSN 26021463.
5. BARBĂNEAGRĂ, A. *Valorificarea strategiei bazată pe sarcini în procesul de predare-învățare a limbii și literaturii române*. În: *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului*. Seria 22, Vol. 3. 2020, pp. 268-271. ISBN 978-9975-46-449-9; 978-9975-46-451-2.
6. BIDU-VRÂNCEANU, A. O perspectivă lingvistică asupra terminologiei/ terminologiilor. In: *Lexic comun / Lexic specializat*. Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați, Fascicula XXIV, anul III, nr. 1 (3). Galați: Europlus, 2010, pp.7-9. ISSN 1844 – 9476.
7. BOTNARCIUC, L. *Formarea limbajului profesional la studenții colegiului de medicină*: tz. de doct. în pedagogie. Chișinău, 2007. 164 p.
8. BUSUIOC, A. Comunicarea lingvistică și de interacțiune culturală a mediciniștilor străini în cadrul orelor de limba română și terminologie medicală. In: *Materialele Conferinței naționale științifico-practice Studierea limbii române ca limbă străină în contextul valorilor europene: provocări și perspective, ediția a II-a, 20-21 aprilie*. Chișinău, 2018, pp. 99-101. ISBN 978-9975-134-21-7.
9. BUSUIOC, A. Comunicarea profesională într-o limbă străină. In: *Simpozionul științific. Norma limbii literare între tradiție și inovație. 19 mai, 2017. USM*. Chișinău. pp.334-339. ISBN 978-9975-71-906-3.
10. BUSUIOC, A. Conceptul de competență de comunicare profesională: conținut și structură. In: *Acta et Commentationis Științe ale Educației. Revistă Științifică*. Nr.1 (10) 2017, Chișinău: 2017, pp. 202-211. ISSN 1857-0623.
11. BUSUIOC, A. Trăsături distinctive ale textelor de specialitate pentru mediciniști în cadrul lecției de limba română. In: *Materialele simpozionului științific cu participare națională, In Memoriam Acad. Nicolae Corlăteanu 100 de ani de la naștere. Probleme actuale de lingvistică*. 15-16 mai, Chișinău, 2015, pp. 271-277. ISBN 978-9975-71-662-8.
12. BUSUIOC, A. Vocabularul de specialitate al mediciniștilor străini ca parte componentă în formarea competenței de comunicare profesională. In: *Actele conferinței internaționale „Discurs polifonic în româna ca limbă străină (RLS)”*. Cluj - Napoca: Ed. Casa Cărții de Știință, 2018, pp. 135-143. ISBN 978-606-17-1388-2.
13. BUSUIOC, A., VÎNTU, V. Abordarea didactică a textelor de specialitate în activitățile de educare a limbajului. In: *Materialele Conferinței internaționale Interdisciplinaritate și dialog multicultural*. Galați, 2020, pp. 16-21. ISBN 978-973-0-31022-1.
14. BUSUIOC, A., VÎNTU, V. Activități de comunicare lingvistică în procesul de predare-învățare a limbii române pentru studenții străini. In: *Materialele Conferinței internaționale Didactica – tradiție, actualitate, perspective, ediția a V-a, Tradiție și perspective în didactica modernă*. Alba-Iulia: Editura Aeternitas, vol. 3, 2019, pp. 28-32. ISBN 978-606-613-182-7.
15. BUSUIOC, A., VÎNTU, V. Eficientizarea predării limbajului de specialitate la mediciniști prin utilizarea metodelor expozitive și conversative. In: *Conferința Lumina verbului matern. USM. Chișinău: 2019*. pp. 348-389. ISBN 978-9975-149-53-2.
16. BUSUIOC, A., VÎNTU, V. Particularități și caracteristici în evoluția conceptului de limbaj de specialitate la mediciniști străini. În: *Materialele Conferinței Învățământul superior: tradiții, valori, perspective. Vol.1., 2022*, Chișinău, 1-2 octombrie, pp. 148-152. ISBN 978-9975-46-669-1.

17. **BUSUIOC, A., VÎNTU, V.** Strategii de redresare axate pe însușirea limbii române ca limbă străină. In: *Conferința internațională Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare*, 27-28 octombrie, Bălți, Moldova, 2022, pp.33-40. ISBN 978-9975-161-32-9.
18. BUTIURCĂ, D. Fundamentele greco-latine ale terminologiei medicale., In: *Limba română. Nr. 11-12, anul XIX*, Târgu-Mureș: Universitatea „Petru Maior”, 2009. ISSN 0235-9111.
19. CABAC, V. Competența - produs al activității de învățare. In: Dumbrăveanu, R. *Competențe ale pedagogilor: interpretări*. Chișinău: Continental Grup, 2014. pp. 95-155. ISBN 978-9975-9810-5-7.
20. CABRE, MARIA, TERESA. *La terminologie: theorie, methode et applications*. Les Presses de l'Université d'Ottawa, 1998. 322 p. ISSN 1480-7734.
21. CALLO, T. Educația comunicării verbale, Chișinău, Litera Internațional, 2003. 148 p. ISBN 9975-74-559-8
22. CERGHIT, I. *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*. Ed. Polirom. 2008. 400 p. ISBN 978-973-46-1016-7.
23. CHIRIAC, A., TREBEȘ, T., **BUSUIOC, A., VÎNTU, V.** *Limba română. Limbaj stomatologic*. Chișinău: S.n., 2017 (Tipogr. „Print-Caro”). 228 p. ISBN 978-9975-56-453-3.
24. CHOMSKY, N. *Cunoașterea limbii*. Seria Științe ale limbii. București: Editura științifică. 1996. 367 p. ISBN/Cod: 973-44-0198-X.
25. COȘERIU, E. *Omul și limbajul său. Studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii și lingvistică generală*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”. 2009. ISSN 2066-0480. ISBN 978-973-703-386-4.
26. COTEANU, I. *Stilistica funcțională a limbii române: Stil, stilistică, limbaj*. Ed. Academiei Socialiste România, vol. I., 408 p.
27. CRISTEA, S. Competența comunicării în limbi străine. In: *Didactica Pro*, nr. 4 (86) pp. 51-56. Chișinău: 2014. ISSN 1810-6455.
28. DORUC, M. Rolul comunicării organizaționale în prestarea serviciilor medicale. In: *Teoria și practica administrării publice. Materiale ale Conferinței științifico-practice cu participare internațională*. 2019. Chișinău. p.479. ISBN 978-9975-3240-4-5.
29. DRUȚĂ, I. Termenul și limbajele specializate: abordări diverse. In: *Philologia*. Chișinău: Nr. 3-4(273) LVI, 2014, mai-august. pp. 87-96. ISSN 1857-4300.
30. FERDINAND DE SAUSSURE. *Curs de lingvistică generală*. Publicat de Charles Bally și Albert Sechehaye, în colaborare cu Albert Riedlinger Traducere și cuvânt înainte de Irina Izverna Tarabac, Iași: Ed. Polirom, 1998, p. 35. ISBN 976-683-127-2.
31. FRÎNCULESCU Iu., Cr. *Aspecte ale terminologiei medicale românești de după 1990 – cu specială referire la limba engleză*. Craiova: Ed. Aius. 2010. 211 p.
32. GUȚU, VL. (COORD.), PAIU, M., REPIDA, T., ȚURCANU, C. și al. *Conexiune și continuitate între și intra cicluri de învățământ superior. Studiu monografic*. Chișinău: CEP USM, 2018. 375 p. ISBN 978-9975-142-76-2.
33. HOMETKOVSKI, L. Istoriografia și lingvistica terminologiei. In: *Intertext*. Numărul 1-2, 2009, pp. 75-82. ISSN 1857-3711 /ISSNe 2345-1750.
34. LACAN, J. *Funcția și câmpul vorbirii și limbajului în psihanaliza*. București: Editura Univers, Colecția „Mica bibliotecă”, 2000. 152 p. ISBN 973-34-0803-4
35. LUPU, I., CABAC, V., GÎNCU, S. *Formarea și dezvoltarea competenței de programare orientată pe obiective la viitorii profesori de informatică: Situații de învățare. Standarde de performanță: Tehnologia programării orientată pe obiecte*. Chișinău: UST, 2013. 150 p. ISBN 978-9975-76-100-0.
36. MÂNDRUȚ, M., CATANĂ, L., MÂNDRUȚ, M. *Instruirea centrată pe competențe Cercetare - Inovare – Formare – Dezvoltare*. Arad: Univ. De Vest „Vasile Goldiș” Centrul de Didactică și Educație Permanentă. 2012. ISBN 9789736645389.
37. MĂNUILĂ, L., MĂNUILĂ, A., NICOULIN, M. *Dicționar medical*. București: Ed. Ceres. 1998. ISBN 973-40-0401-8.
38. MATROZI, M., A. *Perspective actuale asupra limbajelor de specialitate*. In: Cabré, T. *Terminology*, 1999, pp. 71-73. ISBN 9789027216342.

39. MELNIC, V. Mijloace de formare a terminologiei clinice (medicale) în limba română. In: *Limba Română*. [online]. Nr. 2-3, anul XIII, Chișinău: 2003, Lexic și semantică. [online]. [citat25.02.2018]. ISSN 0235-9111.
40. MINCU, E. Sistemul terminologic medical: modelare și remodelare. In: *Philologia*. 2018, nr. 1–2 (295–296), p. 35. ISSN 1857-4300
41. OCHIUZ, L., POPOVICI, IU., LUPULEASA, D. *Terminologie medicală și farmaceutică*. Editura: Polirom, Ediția a II-a, 2010. ISBN 9789734623075.
42. OPREA C., *L. Pedagogie. Alternative metodologice interactive*. București: Editura Universității din București, 2003. 357 p. ISBN 973-575-776-1, 978-973-577-62.
43. PÂSLARU, VI. et. al. *Construcție și dezvoltare curriculară. Ghid metodologic*. Chișinău: F.E.P. „Tipografia Centrală”, 2005. 172 p. ISBN 9975-78-384-8.
44. PITAR, M. *Manual de terminologie și terminografie*. Timișoara: Ed. Miron. 2013, 227 p. ISBN 978-973-52-1407-4.
45. PLEȘCA, G. Limbajul de specialitate, particularități și caracteristici. In: *Norma limbii literare între tradiții și inovație: Materialele simpozionului științific cu participare internațională*. Chișinău: CEP USM, 2017. pp.186-194. ISBN 978-9975-71-906-3.
46. POPESCU, L. Interacțiunea dintre limbajele de specialitate și lexicul general. In: *Abordări interdisciplinare ale educației fizice și sportului. Sesiune internațională de comunicări științifice*. București: Editura ASE, p. 205. ISSN 2247-028-x
47. PRUTEANU, M. *Formarea motivației la însușirea limbajului medical de către studenții alolingvi (în contextul curriculumului la limba română pentru învățământul universitar)*. tz. de doct. Chișinău, 2018. 153 p.
48. RUSU, V. *Dicționar medical*. București: Editura medicală, ediția a IV-a revizuită și adăugită, 2013. ISBN 973-39-0702-2.
49. SILISTRARU, N. Renovări curriculare în învățământul universitar. In: *Materialele Conferinței Republicane a cadrelor Didactice*. Vol.5. 2018. pp.213-217. ISBN 978-9975-76-233-5.
50. VICOL, M. Iu. Comunicarea, empatia și asertivitatea, de la abilitate la competența psihosocială. In: *Studia Universitas Moldaviae*. nr. 9 (49), 2011, p. 58. ISSN 1857-2103/ISSNe 2345-1025.
51. VÎNȚU V., **BUSUIOC A.** *Didactica limbajului de specialitate la mediciști*. In: *Materialele Conferinței Internaționale „Interdisciplinaritate și dialog multicultural”, 26-27 septembrie, 2020, Galați/ Chișinău*, pp. 164-167. ISBN 978-973-0-31022-1.
52. ЛЕОНТЬЕВ А. А. *Слово в речевой деятельности: Некоторые проблемы общей теории речевой деятельности* Изд. 5 URSS. 2014. 256 с. ISBN 978-5-9710-1092-0.
53. BAILE, W. F., BUCKMAN, R., LENZI, R., GLOBER, G., BEALE, E. A., KUDELKA, A. P. – SPIKES – *A Six-Step Protocol for Delivering Bad News: Application to the patient with Cancer*. The Oncologist. Volume 5, Issue 4. 2000, pp. 302-311. ISSN 1083-7159.
54. BUCKMAN, R. *How to break bad news: A guide for health professionals*. Baltimore, MD, John Hopkins Press, 1992. ISBN 978-0-8018-4491-1.
55. BÜHLER, KARL. *The Theory of Language: The Representational Function of Language (Sprachtheorie)*. Translated by Donald Fraser Goodwin. Amsterdam: John Benjamin's Publishing Company. 1990. ISSN 0168-2555.
56. **BUSUIOC, A., VÎNȚU, V.** *Experimental evaluation of the methodology for training the specialized language in romanian language for foreign medical students*. In: *Revista «Путь науки» № 11 (57)*, Rusia, 2018, pp. 63-65. ISSN 2311-2158.
57. **BUSUIOC, A., VÎNȚU, V.** Identifying levels of professional communication language skills training. In: *Moldovan Medical Journal*, 63(4), Chișinău, 2020, pp. 18-22. ISSN 2537-6373.
58. DAULAY, E. The historical of growth english for specific purpose. In: *Jurnal Vision*. Vol 15. No. 2 (Juli-Des 2019), pp.58-65. ISSN 2745-9667(print). ISSN 2541-4399.
59. GARY, L., KREPS G. L., ELLEN BONAGURO W., QUERY J. L. The history and development of the field of health communication. In: Jackson L. D., Duffy B. K. (Eds.). *Health Communication Research: Guide to Developments and Directions*. Westport, CT: Greenwood Press, 1998. pp. 1-15. ISBN 978-184-78-7578-5.

60. VÎNTU, V., **BUSUIOC, A.** The Romanian language as foreign language in the context of European multilingualism. In: *Intertext*, nr.1/2 (53/54) anul 14, Category B+, Chişinău: ULM, 2020, pp. 171-177. ISSN 1857-3711 /e-ISSN 2345-1750.
61. VÎNTU, V., TREBEŞ, T., CHIRIAC, A., **BUSUIOC, A.** The importance of multimedia in teaching/learning the specialized languages. In: *15 International Conference „eLearning and Software for Education” New technologies and redesigning learning spaces*. Volume II, Bucharest, April 11-12, 2019, Volume 2, Editors eLSE, 2019. pp. 453-458. ISSN 2066-026X.
62. ROEGIERS, X. *La pédagogie de l'intégration: Des systèmes d'éducation et de formation au cœur de nos sociétés*. Bruxelles: De Boeck Université, 2010. 345 p. ISBN 9782804160098.
63. ESCALERA A. N. et al. *Representaciones sociales del médico, paciente y atención médica*. In: *Conamed*. Vol. 22 Nr. 3, 2017. pp. 110-119. ISSN-e1405-6704.
64. *Cadrul Național al calificărilor din Republica Moldova*. [online]. Chişinău, 2016 [citât 12.02.2017]. Disponibil: https://lege5.ro/Gratuit/gezdmobvygu/metodologia-din-29062009-de-realizare-si-utilizare-a-cadrului-national-al-calificariilor-din-invatamantul-superior-http://particip.gov.md/public/documente/137/ro_3527_HGCNC.pdf 61
65. *Carta Europeană a Drepturilor Pacienților. A XV-a aniversare a Zilei Europene a drepturilor pacienților. Evaluare civică*. [online]. [citât 29.07.2021]. Disponibil: https://webgate.ec.europa.eu/chafea_pdb/assets/files/pdb/20104304/20104304_d09-06_ro_ps.pdf
66. GÎLCA, B., GRAMMA, R., PALADI, A. *Ghidul privind aplicarea procedurii de comunicare și consiliere a pacientului* [online]. Chişinău: Aprobat prin Ordinul MSMPS nr. 425 din 20 martie, 2018. [citât 29.09.2019]. Disponibil: https://scr.md/upload/editor/iunie_2018/Ghidul_privind_aplicarea_procedurii_de_comunicare_si_consiliere_a_pacientului.pdf
67. NACIKU, S. *Abordări descriptive și funcționale ale terminologiei din domeniul economic*. tz. de doct. Rezumat. Craiova. 2020. 15 p. online. [citât 20.01.2021]. Disponibil: https://www.ucv.ro/pdf/invatamant/educatie/programe_doctorat/teze_doctorat/programate_2020/naciku/rezumate_ro.pdf
68. **NĂZNEAN, A.** *Provocări și dificultăți în traducerea textelor medicale din și în limbile română și engleză*. tz. de doct. Rezumat. 13 p. [online]. [citât 24. 02. 2020]. Disponibil: <http://phdthesis.uaic.ro/PhDThesis/Naznean.%20Adrian.%20Provoc%C4%83ri%20%C5%9Fi%20dificult%C4%83%C5%A3i%20%C3%AEEn%20traducerea%20textelor%20medicale%20din%20%C5%9Fi%20%C3%AEEn%20limbile%20rom%C3%A2n%C4%83%20%C5%9Fi%20englez%C4%83.%20Abstract.pdf>
69. *Raport al comisiei către parlamentul european și consiliu. Evaluarea inițiativei Europass*. [online]. 18.12.2013 COM(2013) 899 final. de studiu. pp. 2-9 [online]. [citât 25.07.2017]. Disponibil: <https://www.hipo.ro/locuri-de-munca/vizualizareArticol/567/Autoevaluarea-competentelor-intr-o-limba-straina>.
70. *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2021-2030 „educația-2030” și al Programului de implementare*. [online]. [citât 28.11.2022]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/concept_strategie_program_de_implementare_educatia_2030.pdf
71. ВЕПРЕВА, Т. Б. *Лексика в обучении иностранным языкам лексика, принципы обучения лексике* [online]. Электронный ресурс: 2010 [citât 25.02.2018]. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/leksika-v-obuchenii-inostrannym-vazykam/viewer>
72. ВЕПРЕВА, Т. Б. *Обучение иноязычной лексике студентов неязыковых специальностей*. In: *Педагогика. Психология*. 2011, с. 126-130. [online]. [citât 02.03.2018]. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/obuchenie-inovazychnov-leksike-studentov-nevazykovyh-spetsialnostev/viewer>
73. ЗИМНЯЯ, И. А. *Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании*. [online]. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004, с. 155. [online]. [citât 11.03.2017]. Disponibil: <http://fgosvo.ru/uploadfiles/np0/20120325214132.pdf>.

74. BROWN, R. F., BYLUND, C. L. Communication skills Training: Describing a New Conceptual Model. In: *Academic Medicine*. Volume 83, Issue 1, pp. 37-44. 2008. ISSN 1086-3176. [online]. [citat 28.04.2020]. Disponibil: https://journals.lww.com/academicmedicine/Fulltext/2008/01000/Communication_Skills_Training_Describing_a_New.6.aspx
75. BYLUND, C. L., BROWN, R. F. et. Assessing facilitator competence in a comprehensive communication skills training programme. In: *Medical Education*. Volume 43, issue 4. p. 342-349. 2009. [online]. [citat 28.04.2020] Disponibil: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1365-2923.2009.03302.x>
76. *Common european Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Bailly, S., Devitt, s., Gremmo, M-J. Language Policy Division Strasbourg. 2018. [online]. [citat 12.04.2018]. Disponibil: <https://europa.eu/europass/en/document-library>
77. JAKOBSON, R. Metalanguage as a linguistic problem. In: *Selected Writings*, VII, Edited by S. Rudy. Mouton. 1985. [online]. [citat 12.04.2018]. Disponibil: https://www.lacomunicazione.it/documenti/Jakobson_Metalanguage-as-a-linguistic-problem.pdf
78. KURT, S. Robert Gagne s Taxonomy of Learning. In: *Educational Technology*, 2020. [online]. [citat 12.07.2021]. Disponibil: <https://educationaltechnology.net/robert-gagnes-taxonomy-of-learning/>
79. *Language Rich Europe*, British Council. *Tendințe în politicile și practicile multilingvistului în Europa*. Publicat de Cambridge University Press. Editori: Guus, E, Kultlay, Y. [online]. [citat 29.07.2017]. ISBN 978-1-107-656130 Disponibil: https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/LRE_Romanian_Tendint%CC%A7e i%CC%82n domeniul politicilor de multilingvism i%CC%82n Europa.pdf p.57.
80. LERAT, P., 1995, *Les langues spécialisées*, PUF, Paris. In: Popescu, L. *Interacțiunea dintre limbajele de specialitate și lexicul general* [online]. Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport, București. p. 206. [citat 12.04.2017]. Disponibil: <http://www.conferinte-defs.ase.ro/2012/PDF/41.pdf>

ADNOTARE

Aliona Busuioc, Formarea limbajului de specialitate în limba română la mediciniștii străini,

Teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2025

Structura tezei include adnotări în limbile română, rusă și engleză, lista tabelelor, figurilor și abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 299 de titluri, 16 anexe, 165 de pagini de text de bază, 11 de figuri, 46 de tabele.

Publicații la tema tezei: Rezultatele obținute sunt publicate în 19 lucrări științifice și științifico-didactice.

Cuvinte-cheie: limbaj de specialitate, mediciniști străini, termen medical, competență de comunicare profesională în limba străină, text de specialitate, pedagogie medicală.

Domeniul de cercetare: pedagogie universitară (limba română ca limbă străină).

Scopul lucrării rezidă în conceptualizarea teoretică și valorificarea metodologică a procesului de formare a limbajului de specialitate în limba română ca limbă străină la mediciniștii străini.

Obiectivele cercetării: analiza reperelor teoretice și metodologice ale procesului de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciniștii străini, prin delimitarea noțiunilor *limbă - limbaj - limbaj de specialitate*; determinarea esenței, structurii și a conținutului conceptelor *limbaj de specialitate*, *competență de comunicare profesională în limba română ca limbă străină*; descrierea metodologiei optime de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciniștii străini; stabilirea indicatorilor și a descriptorilor competenței de comunicare profesională în limbaj profesional; elaborarea, implementarea și validarea prin experiment a *Modelului pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciniștii străini*.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în identificarea aspectelor teoretice ale conceptului limbaj de specialitate; definirea competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină pentru comunicarea interpersonală în instituția medicală; descrierea nivelurilor de formare a competenței de comunicare profesională, a descriptorilor și a criteriilor de evaluare; valorificarea metodologiei de formare a competenței de comunicare profesională; elaborarea și validarea prin experiment a *Modelului pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciniștii străini*; identificarea strategiilor eficiente de formare a limbajului de specialitate în limba română ca limbă străină.

Rezultatele științifice obținute: 1. Analiza teoretică și metodologică a noțiunilor limbaj de specialitate, competență de comunicare profesională au contribuit la conceptualizarea competenței de comunicare profesională în limba română la mediciniștii străini, ce rezidă în identificarea nivelurilor epistemice și metodologice ale competenței date, concepută ca finalitate educațională. 2. Fundamentarea pedagogică a procesului de formare a limbajului medical specializat în limba română ca limbă străină a servit drept sprijin la dezvoltarea comunicării interpersonale în instituția medicală (medic-pacient, medic-medic, medic-membrii familiei pacientului, medic-asistenți medicali etc.). 3. Aplicarea eficientă a metodologiei de formare a limbajului de specialitate în limba țintă la mediciniștii străini a găsit relevanță acțională în crearea culturii comunicării profesionale în USMF „Nicolae Testemițanu” atât prin elaborarea curriculumului universitar la disciplina *Comunicarea profesională în limba română la mediciniștii străini*, cât și prin organizarea acțional-participativă a procesului didactic universitar organizat de cadrele didactice. 4. Elaborarea și validarea prin experiment a *Modelului pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciniștii străini* a demonstrat eficiența abordării funcțional-comunicative aplicate de noi, deschizând perspective de optimizare a procesului de formare a competenței de comunicare profesională, interpersonală în limba română ca limbă străină a viitorilor medici.

Semnificația teoretică: constă în fundamentarea reperelor teoretice și metodologice în formarea limbajului medical specializat; formarea la mediciniști a culturii comunicării profesionale în limba română ca limbă străină; pregătirea subiecților educaționali pentru a relaționa în context profesional, înlesnirea procesului de integrare socio-profesională a mediciniștilor străini.

Valoarea aplicativă: constă în descrierea nivelurilor de formare a competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină la mediciniști; elaborarea curriculumului *Comunicarea profesională în limba română la mediciniștii străini*; elaborarea, validarea prin experiment a *Modelului pedagogic de formare a limbajului de specialitate în limba română la mediciniștii străini*; stabilirea strategiilor de formare a competenței de comunicare profesională în limba română ca limbă străină la studenții Facultății de Medicină Generală.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin intermediul cercetărilor teoretice și experimentale la tematica cercetării. Consecințele investigaționale au fost diseminate prin intermediul publicațiilor științifice prezentate și aprobate în cadrul întrunirilor științifice naționale și internaționale și a activităților practice în cadrul cursului „Limba română și terminologie medicală” cu mediciniștii străini de la Facultatea de Medicină Generală a USMF „Nicolae Testemițanu”.

АННОТАЦИЯ

Бусуйок Алена, «Формирование профессиональной румынской речи иностранных студентов медицинского вуза» Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук, г. Кишинэу, 2025 г.

В структуру диссертации включены аннотации на румынском языке, русском и английском языках, перечень таблиц, рисунков и сокращений, список таблиц, фигур и сокращений, введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 299 источников, 16 приложений, 165 страниц основного текста, 11 фигур, 47 таблиц.

Публикации по теме диссертации: Полученные результаты опубликованы в 19 научных и научно-методических работах.

Ключевые слова: профессиональная речь, иностранные студенты медицинского вуза, медицинские термины, медицинский термин, *профессиональная коммуникативная компетенция на иностранном языке, специализированный текст*, медицинская педагогика.

Область научной деятельности: педагогика высшей школы (румынский язык как иностранный).

Цель работы заключается в теоретической концептуализации и методологическом обосновании процесса формирования профессиональной румынской речи как иностранному для иностранных студентов медицинского вуза.

Задачи исследования: анализ теоретических и методологических основ процесса формирования профессиональной румынской речи на румынском языке для иностранных студентов медицинского вуза, путем разграничения понятий *язык – речь – профессиональная речь*; определение сущности, структуры и содержания понятий *профессиональной речи; профессиональной коммуникативной компетенции на румынском языке как иностранном*; описание оптимальной методики обучения профессиональной румынской речи для иностранных студентов медицинского вуза; установление критериев, показателей и уровней профессиональной коммуникативной компетенции на румынском языке для иностранных студентов-медиков; разработка, внедрение и экспериментальное обоснование *Педагогической модели формирования профессиональной румынской речи иностранных студентов медицинского вуза*.

Научная новизна и оригинальность исследования заключается в выявлении теоретических аспектов понятия концепции профессиональная речь; определении содержания и структуры профессиональной коммуникативной компетенции на румынском языке как иностранному для межличностного общения в медицинском учреждении; описании уровней сформированности профессиональной коммуникативной компетенции, дескрипторов и критериев оценки; разработке и экспериментальной проверке педагогической *Педагогической модели формирования профессиональной румынской речи для иностранных студентов медицинского вуза*; выявлении эффективных стратегий формирования профессиональной речи на румынском языке как иностранном.

Полученные научные результаты: 1. Теоретико-методологический анализ понятий профессиональной речи, профессиональной коммуникативной компетентности способствовал концептуализации профессиональной коммуникативной компетентности на румынском языке иностранных студентов медицинского вуза, заключающейся в выявлении эпистемического и методологического уровней данной компетентности, предназначенной для образовательной цели. 2. Педагогической основой процесса формирования специализированному медицинскому языку на румынском языке как иностранном послужила поддержка развития межличностного общения в медицинском учреждении (врач-пациент, врач-врач, члены семьи врач-пациент, врач-фельдшер и т. д.). 3. Эффективное применение методики формирования профессиональной речи на изучаемом языке для иностранных студентов медицинского вуза нашло практическую значимость в создании культуры профессионального общения в УСМФ «Николае Тестемицану», как через разработку университетской учебной программы по предмету «Профессиональная общение на румынском языке как иностранном для иностранных студентов медицинского вуза», так и через деятельность-совместную организацию университетского дидактического процесса, организованную профессорско-преподавательским составом. 4. Разработка и экспериментальная апробация *педагогической Модели формирования профессиональной речи на румынском языке для иностранных студентов медицинского вуза* продемонстрировала эффективность примененного нами функционально-коммуникативного подхода, открывая перспективы для оптимизации процесса формирования профессиональной коммуникативной компетенции, межличностного общения на румынском языке как иностранном для будущих врачей.

Теоретическая значимость: заключается в обосновании теоретико-методических ориентиров формирования медицинского специализированного языка; формировании у студентов-медиков культуры профессионального общения на румынском языке как иностранном; подготовке образовательных субъектов к взаимодействию в профессиональном контексте, содействию процессу социально-профессиональной интеграции иностранных студентов медицинского вуза.

Практическая значимость: работы заключается в описании уровней формирования профессиональной коммуникативной компетенции на румынском языке как иностранном; разработке курса *Профессиональная общение на румынском языке как иностранном для иностранных студентов медицинского вуза*; в экспериментальной проверке и внедрению *Педагогической модели формирования профессиональной румынской речи иностранных студентов медицинского вуза*; установлении стратегий формирования коммуникативной профессиональной компетенции на румынском языке как иностранном для студентов лечебного факультета.

Внедрение научных результатов была достигнута посредством теоретических и экспериментальных исследований по теме исследования. Результаты исследования были распространены посредством научных публикаций, представленных и одобренных на национальных и международных научных конференциях, а также практической деятельности по курсу «Румынский язык и медицинская терминология» с иностранными студентами медицинского вуза лечебного факультета УСМФ «Николае Тестемицану».

ANNOTATION

Busuioc Aliona, Training of the specialized language in Romanian for medical foreign students, PhD Thesis in Pedagogy, Chişinău, 2025

The structure of the thesis includes annotations in Romanian, Russian and English, the abbreviations list, introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 299 titles, 16 annexes, 165pages of basic text, 11 figures, 47 tables.

Publication on the thesis topic: The results obtained are published in 19 scientific scientific publications works and scientific-didactic publications.

Key-words: specialized language, foreign medical students, medical term, functional text, professional communication competence in a foreign language, specialized text, medical pedagogy.

Field of study university pedagogy (Romanian as a foreign language)

The aim of the research: consists in the theoretical and methodological conceptualization of the process of training the specialized language in Romanian as a foreign language for foreign medical students

The objectives of the research: analysis of the evolution of the concept of language - speech - specialized language; description of the specifics of medical texts in the specialized language of foreign medical students; establishing the criteria, indicators and levels of professional communication competence in Romanian for foreign medical students; elaboration, implementation and validation by experiment of the Pedagogical Model for the training of the specialized language in Romanian for foreign medical students.

The Scientific novelty and originality: the analysis of the theoretical and methodological milestones of the process of training the specialized language in Romanian for foreign medical students, by delimiting the notions of *language - language - specialized language*; determining the essence, structure and content of *specialized language concepts, professional communication competence in Romanian as a foreign language*; description of the optimal methodology for training specialized language in Romanian for foreign medical students; establishing indicators and descriptors of professional communication competence in professional language; the elaboration, implementation and experimental validation of the *Pedagogical Model for the training of the specialized language in Romanian for foreign medical students*.

The results obtained that contribute to the solution of an important scientific problem of the research consists in identifying the theoretical aspects of the specialized language concept; defining professional communication competence in Romanian as a foreign language for interpersonal communication in the medical institution; description of training levels of professional communication competence, descriptors and evaluation criteria; capitalizing on the training methodology of professional communication skills; elaboration and experimental validation of the *Pedagogical Model for the training of the specialized language in Romanian for foreign medical students*; identifying effective strategies for training specialized language in Romanian as a foreign language.

Scientific results obtained: 1. The theoretical and methodological analysis of the notions of specialized language, professional communication competence have contributed to the conceptualization of professional communication competence in Romanian for foreign medical students, which resides in the identification of the epistemic and methodological levels of the given competence, conceived as an educational purpose. 2. The pedagogical foundation of the specialized medical language training process in Romanian as a foreign language served as support for the development of interpersonal communication in the medical institution (doctor-patient, doctor-doctor, doctor-patient's family members, doctor-medical assistants etc.). 3. The effective application of the methodology of training the specialized language in the target language for foreign doctors has found practical relevance in the creation of the culture of professional communication in "Nicolae Testemitanu " State University of Medicine and Pharmacy from Chisinau both through the development of the university curriculum for the discipline *Professional Communication in Romanian for foreign medical students* and through the organization action-participatory of the university didactic process organized by teaching staff. 4. The development and experimental validation of the *Pedagogical Model for the training of specialized language in Romanian for foreign medical students* demonstrated the effectiveness of the functional-communicative approach applied by us, opening perspectives for optimizing the process of training professional, interpersonal communication skills in the language Romanian as a foreign language for future doctors.

The theoretical significance: consists in substantiating theoretical and methodological benchmarks in the training of specialized medical language; the training of medical professionals in the culture of professional communication in Romanian as a foreign language; preparing educational subjects to relate in a professional context, facilitating the process of socio-professional integration of foreign medical students.

The applicative value: consists in describing the training levels of professional communication competence in Romanian as a foreign language for medical students; development of the curriculum *Professional communication in Romanian for foreign medical students*; elaboration, experimental validation of the *Pedagogical Model for the training of the specialized language in Romanian for foreign medical students*; establishing strategies for training professional communication skills in Romanian as a foreign language for students of the Faculty of General Medicine.

Implementation of scientific results: it was achieved through theoretical and experimental research on the research topic. The investigative results were disseminated through the scientific publications presented and approved in national and international scientific meetings and the practical activities in the "Romanian language and medical terminology" course with foreign medical students from the Faculty of General Medicine of the "Nicolae Testemitanu " State University of Medicine and Pharmacy.

BUSUIOC, ALIONA

**FORMAREA LIMBAJULUI DE SPECIALITATE ÎN
LIMBA ROMÂNĂ LA MEDICINIȘTI STRĂINI**

**SPECIALITATEA 533.01– PEDAGOGIE
UNIVERSITARĂ**

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar: 23.05.2025
Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj: 50 exemplare
Coli de tipar: 1,7
Comanda nr. 61

Universitate Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
strada Ion Creangă, 1